

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

โดย

นายพิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

โดย

นายพิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**FACTORS AFFECTING TO THE POLITICAL PARTICIPATION BEHAVIORS OF
UNDERGRADUATE STUDENTS IN NAKHON PATHOM PROVINCE**

By

Pisitsak Huoyhongtong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Foundation of Education

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ” เสนอโดย นายพิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ
2. รองศาสตราจารย์กาญจนา कुमारักษ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุยง วีระนาวิน)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อริปต์ย์ คลี่สุนทร)
...../...../.....

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กาญจนา कुमारักษ์)
...../...../.....

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
...../...../.....

47260209 : สาขาวิชาพัฒนศึกษา

คำสำคัญ : พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง/ การเปิดรับข่าวสารการเมือง/ ความรู้ทางการเมือง/ ความคิดเห็นทางการเมือง/ นักศึกษา

พิธีศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.นงนุช โรจนเลิศ, รศ.กาญจนา คุณารักษ์ และ ผศ.ดร.ไพชยศ ไพวิทยศิริธรรม. 111 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนและ 3) ปัจจัยการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในจังหวัดนครปฐม จำนวน 396 คน ได้มา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเมืองและมีความรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มีความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในระดับเห็นด้วยกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาเมื่อจำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษาและสถาบันการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนพบว่าไม่แตกต่างกัน
3. การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้ทางการเมืองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ร้อยละ 30.3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา   บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร   ปีการศึกษา 2551
ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. .... 2. .... 3. ....

47260209 : MAJOR : DEVELOPMENT EDUCATION

KEY WORDS : POLITICAL PARTICIPATION BEHAVIORS / SELECTIVE POLITICAL MEDIA EXPOSURE / POLITICAL KNOWLEDGE / POLITICAL OPINIONS / UNDERGRADUATE STUDENTS

PISITSAK HUOYHONGTONG : FACTORS AFFECTING TO THE POLITICAL PARTICIPATION BEHAVIORS OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN NAKHON PATHOM PROVINCE. THESIS ADVISORS : NONGNUCH ROTJANALERT,Ed.D. , ASSOC.PROF.KANCHANA KUNARAK,M.Sc. , ASST.PROF.CHAIYOS PAIWITHAYASIRITHAM,Ed.D. 111 pp.

The purposes of this research were to : 1) show the levels of selective political media exposure, political opinions and political participation behaviors of the undergraduate students in Nakhon Pathom Province; 2) differentiate their political participation behaviors as classified by sex, educational level, educational institutions, family's monthly income; and 3) identify causal relationship between the selective political media exposure from the mass media, political knowledge, and political opinions towards their political participation behaviors. 396 undergraduate students were drawn for studying by the stratified random sampling technique. All data gather during October 2007 to January 2008 were then analyzed by Percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), t-test, One-way ANOVA and the stepwise multiple regression.

The findings revealed that :

1. Those students' political participation behaviors, selective political media exposure and political knowledge were at a moderate level, while political opinions were at a high level.
2. Sex, educational level, and educational institutions of the students' political participation behaviors were significantly different ($\alpha = .05$).
3. The students' selective political media exposure and political knowledge could be able to mutual predict their political participation behaviors significantly at 30.3% ($\alpha = .01$).

Department of Education Foundation Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2008

Student's signature.....

Thesis Advisors' signature 1. .... 2. .... 3. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ลุย วิจารณ์ อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ รองศาสตราจารย์กาญจนา คุณารักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรมและอาจารย์ ดร.อธิปต์ คลี่สุนทร ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสถาบันการศึกษาอุดมศึกษาทั้ง 6 แห่งในจังหวัดนครปฐมที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณนักศึกษาของสถาบันการศึกษาอุดมศึกษาทั้ง 6 แห่งในจังหวัดนครปฐมที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

สุดท้ายขอขอบคุณคุณแม่ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาต่อตามที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาและเป็นกำลังใจให้มาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการทำวิจัยครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร การเลือกรับสื่อและข่าวสาร	
ลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร	11
ความหมายและแนวความคิดการสื่อสาร	11
การเลือกรับสื่อและข่าวสาร	17
การสื่อสารทางการเมือง.....	20
ลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร	22
ความรู้ทางการเมือง.....	25
การเรียนรู้ทางการเมือง	26
ความคิดเห็นทางการเมือง	27
ความคิดเห็นทางการเมืองแบบประชาธิปไตย.....	28
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	32
ความหมายและลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	32
ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	36
รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	37

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา.....	39
กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
ตัวแปรที่ศึกษา.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม ..	59
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน	
ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรม	
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา	61
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	
ของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ชั้นปี สถาบันการศึกษาและ	
รายได้เฉลี่ยของครอบครัว.....	76
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	
ของนักศึกษา.....	81
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปผลการวิจัย	83
อภิปรายผลการวิจัย	85
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	91
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	92
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	100
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	101
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	109
ประวัติผู้วิจัย	111

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	49
2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว	60
3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมือง จากสื่อมวลชน	61
4 ค่าคะแนน จำนวนและร้อยละระดับความรู้ทางการเมือง	64
5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็น ทางการเมือง	64
6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมือง	72
7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความของการเปิดรับ ข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม...	75
8 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามเพศ	76
9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี	77
10 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี	77
11 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกัน	77
12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามสถาบันการศึกษา	78
13 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนก ตามสถาบันการศึกษา	78
14 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาแตกต่างกัน	79

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 การจัดการศึกษาหรือการฝึกอบรมให้ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ.....	3
2 แบบจำลองการสื่อสารตามแนวความคิดของSchramm	13
3 กระบวนการสื่อสารที่มีดำเนินการต่อเนื่องด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ	14
4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	47

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มาโดยกลุ่มบุคคลที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศและได้อิทธิพลจากแนวความคิดระบอบประชาธิปไตยจากตะวันตกกลุ่มนี้มีชื่อว่า “คณะราษฎร” นำโดยหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการนองเลือด พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีการยกเลิกการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และทรงมอบรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกของประเทศไทยให้กับประชาชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2475

หลังจากนั้นเป็นต้นมาประเทศไทยมีรัฐบาลเข้าดำเนินการบริหารประเทศหลายชุดเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำการปกครองและเกิดการปฏิวัติบ่อยครั้ง ผู้นำทางทหารมุ่งแย่งชิงอำนาจในการปกครองทำให้เกิดความขัดแย้งภายในประเทศและเป็นระยะเวลานานที่ประเทศไทยถูกปกครองแบบอำนาจนิยม ซึ่งขัดต่อหลักเจตนารมณ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ที่ต้องการให้อำนาจกับประชาชนคนไทยทุกคนไม่ใช่คนกลุ่มใดเพียงกลุ่มหนึ่งซึ่งตรงกับแนวคิดความเป็นประชาธิปไตยที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้อย่างกว้างขวางของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคนที่ 16 อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ที่ให้นิยามของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ว่า การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน (Government of the People, by the People, and for the People) จากความหมายของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว อำนาจอสูงสุดเป็นของประชาชน (วัชรฯ ไชยสาร 2545 : 5)

โดยหลักการที่ประชาชนทำหน้าที่ปกครองตนเองโดยตรงนั้นเป็นเพียงอุดมคติเพราะในทางปฏิบัติไม่สามารถทำได้ จึงเกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยผู้แทนหรือที่เรียกว่านักการเมือง โดยผู้แทนหรือนักการเมืองมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ผู้แทนเมื่อได้รับเลือกเข้ามาจึงมีหน้าที่ร่วมกันทั้งการกำหนดนโยบายและปฏิบัติตามนโยบาย แต่ประชาธิปไตยผู้แทนนั้นไม่

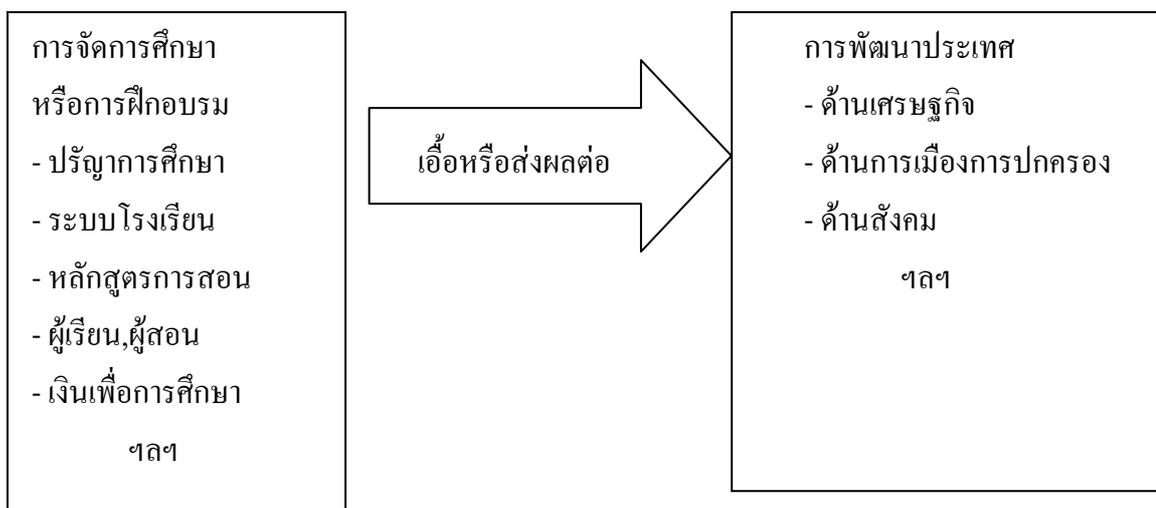
ถือว่าเป็นประชาธิปไตยทั้งหมดหากเป็นเพียงหลักการในกระบวนการที่ทำให้เป็นประชาธิปไตย แต่หัวใจของประชาธิปไตยคือเสรีภาพ ความเสมอภาคและความยุติธรรม โดยมีรากฐานความคิดอยู่ที่การมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ (สมบัติ ชำรงช้วนวงศ์ 2543 : 203-204)

ในปัจจุบันประชาธิปไตยของประเทศไทยเกิดปัญหามากมายทั้งในข้อกฎหมายและระบบการเมือง ยังเป็นปัญหาทำให้การพัฒนาประเทศไทยไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่และอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบการเมืองคือการที่ประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองระบบอุปถัมภ์ ส่งผลให้คนไทยมีทัศนคติและความเชื่อหลายประการที่ไม่อำนวยต่อการพัฒนา ปัญหาต่างๆ อันเป็นผลมาจากทัศนคติและความเชื่อจะสามารถแก้ไขได้โดยการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน (วิสุทธิ โปธิ์แทน 2542 : 400)

ซึ่งสาเหตุสำคัญของปัญหาการพัฒนาการเมืองคือความยากจนของประชากร เมื่อมีความยากจนปัญหาต่อมาที่สำคัญคือการขาดการศึกษา ทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ที่น้อย เมื่อมีความรู้ที่น้อยจึงเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งได้รับค่าตอบแทนต่ำหรือไม่อีกทางเลือกหนึ่งก็ต้องไปทำเกษตรกรรม คนที่มีความรู้ที่น้อยขาดทั้งเงินทุนและเทคโนโลยี ทำให้การผลิตไม่มีประสิทธิภาพ ผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้พ้นสภาพความยากจนได้ยาก

การแก้ปัญหาคือความยากจนและปัญหาการเมืองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนควรส่งเสริมหรือพัฒนาให้ประชาชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพโดยให้การศึกษาให้ความรู้แก่ประชาชน เหมือนนโยบายรัฐบาลของประเทศที่เจริญหลายประเทศ (นิติภูมิ นวรัตน์ 2550 : 2)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีจึงควรเริ่มที่การให้ความรู้หรือการศึกษากับประชาชน ซึ่งพัฒนศึกษาศาสตร์เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ในความหมายของพัฒนศึกษาศาสตร์ หรือ “Development Education” หมายถึงวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศหรือ “Education for National Development” พัฒนศึกษามีลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งในบางประเด็นหรือเรื่องราวที่อยู่ในความสนใจพัฒนศึกษาศาสตร์ก็เหมือนศาสตร์อื่นๆ ทั้งหลาย คือให้ความสนใจในปัญหาต่างๆ กว้าง แต่ก็มีจุดศูนย์กลางของความสนใจอยู่ชัดเจน คือการจัดการศึกษาหรือฝึกอบรมให้เอื้อหรือส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เช่นเดียวกันหากสื่อมวลชนทำหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจที่ดีกับประชาชนในด้านข่าวสารข้อมูลทางการเมือง นำเสนอข่าวสารให้กับประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วนทุกด้าน จะทำให้การตัดสินใจของประชาชนและการใช้สิทธิพื้นฐานที่พึงมีตามกฎหมายอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องได้เช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นชัดด้วยแผนภูมิความคิดดังนี้

แผนภูมิที่ 1 การจัดการศึกษาหรือการฝึกอบรมให้ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

ที่มา : โครงการปริญญาดุษฎีบัณฑิต, พัฒนศึกษาศาสตร์ : ประมวลบทความซึ่งเน้นการประยุกต์ เพื่อการพัฒนาประเทศ (กรุงเทพฯ : พี เจ การพิมพ์, 2527), 7.

แนวคิดที่ว่าจัดการศึกษาหรือการฝึกอบรมให้ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่ระบุเป็นจุดศูนย์กลางความสนใจนี้ ถือเป็นแนวคิดหลักของพัฒนศึกษาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะศึกษาศาสตร์ 2527 : 7-8) ดังนั้นการจะพัฒนาประเทศหรือพัฒนาระบบการเมือง การให้ความรู้กับประชาชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา โดยสื่อมวลชนก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญของสื่อมวลชน คือ หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (information function), หน้าที่ในการชักจูงใจ (persuasive function) และหน้าที่ในการให้ความรู้ (educational function) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สังคมเกิดการพัฒนา (ปรมะ สตะเวทิน 2526 : 145)

แต่ในปัจจุบันการให้การศึกษาแก่ประชาชนยังไม่สามารถให้ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันจากสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม จึงควรใช้สื่อสารมวลชนมาช่วยให้ความรู้ สร้างความเข้าใจและปรับเปลี่ยนความคิดทางการเมืองเพื่อให้การตัดสินใจทางการเมืองมีเหตุผล

สื่อมวลชนจึงมีหน้าที่ในการถ่ายทอดประสบการณ์ ความคิดเห็น ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆ ในสังคมโดยผ่านช่องทางอย่างใดอย่างหนึ่ง และการสื่อสารได้รับการยอมรับว่าสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ความรู้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ดังนั้นการสื่อสารจึงน่าจะมียุทธศาสตร์ในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เข้าใจการเปลี่ยนแปลง การตระหนักถึงปัญหา ความสำคัญของตนเองต่อการเมืองและทำให้ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ โดยการ

สื่อสารกับการเมืองนั้น มีความเกี่ยวข้องกันโดยตลอด ระบบการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันต่างพึ่งพาสื่อในการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองหรือมีการตื่นตัวทางการเมือง เช่น เพื่อให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ให้เรียนรู้เข้าใจปัญหาทางการเมือง เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เลิร์นเนอร์ (Lerner 1971, อ้างถึงใน เสถียร เขยประดับ 2536 : 39) ที่ให้ความสำคัญต่อการใช้สื่อในการพัฒนาประเทศว่าสื่อจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม และ พาย (Pye 1963, อ้างถึงใน เสถียร เขยประดับ 2536 : 39) เป็นอีกท่านที่ให้ความสนใจกับบทบาทของการสื่อสารมวลชนเพราะสื่อมวลชนช่วยทำให้บางอย่างมีผลกระทบไปทั่วสังคม ทำให้การเมืองของมวลชนเป็นสิ่งที่มิได้มีเหตุผล กำหนดแนวทางในการคาดหมายสิ่งที่จะเกิดในอนาคต ช่วยให้ประชาชนได้เข้าใจกระบวนการทางการเมือง เจตนา และการกระทำของนักการเมือง รวมถึง โรเจอร์และชูเมกเกอร์ (Roger and Shoemaker 1971, อ้างถึงใน นิลุบล ใจอ่อนนุ่ม 2543 : 9) เห็นว่าสื่อมวลชนสามารถนำข่าวสารไปยังผู้รับจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว เป็นการเพิ่มพูนความรู้และแพร่กระจายข่าวสารรวมทั้งเปลี่ยนเจตคติที่บุคคลมีอยู่ได้ และแคลิเปอร์ (Klapper 1960, อ้างถึงใน อุษา โหราเรือง 2540 : 11-12) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สื่อไม่ได้มีอิทธิพลต่อประชาชนโดยตรงแต่มีอิทธิพลโดยอ้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับ ความมีใจโน้มเอียง การเลือกรับสาร อิทธิพลของบุคคล กลุ่มและบรรทัดฐานของกลุ่ม และระบบสื่อมวลชน ซึ่งสื่อจะมีผลที่สนับสนุนเจตคติ ความมีใจโน้มเอียงตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้เข้มแข็งขึ้นพร้อมที่จะแสดงออกเมื่อมีแรงจูงใจหรือเมื่อโอกาสเหมาะสม และสื่อยังสร้างเจตคติให้ประชาชนได้ในกรณีที่บุคคลไม่เคยมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน จากแนวคิดของนักทฤษฎีทางการเมืองหลายท่านทำให้เชื่อได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลในการโน้มน้าวใจ เปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปตามทิศทางที่สื่อมวลชนต้องการได้ จึงถือได้ว่าสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญอีกสิ่งในการพัฒนาประเทศ

สื่อมวลชนจึงถือว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเมืองคือการที่มนุษย์ติดต่อส่งสารข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและทัศนคติต่างๆ จากบุคคลหนึ่งหรือหลายคนไปยังบุคคลหนึ่งหรือหลายคน ย่อมมีผลต่อการพัฒนาการเมือง โดยการใช้สื่อสร้างและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองแก่ประชาชนได้ การสื่อสารจะทำให้มนุษย์สามารถเรียนรู้ความคิดใหม่ๆ กระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงนั้น ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในทางการเมืองและในที่สุดประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นทางการเมืองและการพัฒนาด้านอื่นๆ ได้ (จินตนา ปัญญาอาวุธ 2541 : 6) และสื่อยังมีอิทธิพลสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้กว้างและรวดเร็วการส่งสารทางอื่นๆ ด้วย

การสื่อสารกับระบบการเมืองจึงมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด แต่การพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสุดในระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ (จารุณี รุทธะกาญจน์ 2546 : 13) แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ได้หมายถึงการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่รวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับต่างๆ ตามความเหมาะสม ตามความสามารถและโอกาส เพื่อให้เกิดผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างแท้จริง (วิสุทธิ โปธิ์แทน 2542 : 394)

ในการใช้สิทธิทางการเมืองผู้ใช้สิทธิควรตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเพราะข่าวสารทางการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคล กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีอัตราสูงและมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความรู้ทางการเมืองของประชาชน การที่ประเทศไทยประสบปัญหาในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยมาโดยตลอดนั้นอาจเป็นเพราะประชาชนขาดความสนใจและขาดความรู้ด้านข่าวสารการเมืองจึงเป็นผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนน้อย (นิลกุล ใจอ่อนนุ่ม 2543 : 2) และหากประชาชนได้ข้อมูลข่าวสารการเมืองอย่างครบถ้วนจะทำให้สามารถตัดสินใจใช้สิทธิทางการเมืองบนพื้นฐานของความถูกต้องมากกว่าการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอและการตัดสินใจใช้สิทธิทางการเมืองจากข้อมูลที่เป็นความจริงจะเกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของประชาธิปไตยที่แท้จริง

จากข้อมูลข่าวสารที่ออกมาจากสื่อ กลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมากกลุ่มหนึ่ง เนื่องจากนักศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศเพราะผู้ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ซึ่งนักศึกษาในกรุงเทพมหานครเป็นผู้ที่มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวและแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายและมีความใกล้ชิดกับสถาบันต่างๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จึงน่าจะมีความกระตือรือร้นในทางการเมืองและเปิดรับข่าวสารทางการเมืองสูง แต่จากงานวิจัยของจิตติ วิทยสรณะ (2540 : 75) พบว่านักศึกษาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางระดับน้อย จึงทำให้นักศึกษาว่านักศึกษาต่างจังหวัดจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร นักศึกษาในจังหวัดนครปฐมซึ่งมีบริบททางสังคมและการเมืองต่างจากนักศึกษาในกรุงเทพฯ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของจังหวัด คุณภาพการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา ทำให้มีความน่าสนใจว่านักศึกษาที่อยู่ในจังหวัดนครปฐมซึ่งไม่ได้เป็นเมืองเศรษฐกิจ

หลักของประเทศและเป็นเมืองที่มีเทคโนโลยีสูงจะมีการเปิดรับข่าวสารการเมือง ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นเพียงใด

ดังนั้นนักศึกษาในจังหวัดนครปฐมเป็นตัวแทนนักศึกษาต่างจังหวัดที่มีระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีคล้ายนักศึกษาจังหวัดอื่นๆ ที่ไม่ใช่เมืองเศรษฐกิจ จึงน่าสนใจในการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ทางการเมืองและ ความคิดเห็นทางการเมืองที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาได้ ซึ่งผลวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการเสนอข้อเท็จจริงทางการเมืองของนักศึกษาและนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาสื่อมวลชนและกระบวนการทางการเมืองได้ในอนาคต และระบบการเมืองได้รับการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกกลุ่มอย่างแท้จริง เกิดประชาธิปไตยบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกคน การพัฒนาประเทศโดยการขับเคลื่อนด้วยการเมืองทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพอย่างแท้จริง หากนักศึกษามีความสนใจในทางการเมือง มีการเปิดรับข่าวสารและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นหรือช่วยถ่ายทอดข้อมูลที่ถูกต้องให้สังคมได้รับรู้ และกระตุ้นให้คนในสังคมเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นในทางที่ถูกต้อง ทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีและมีคุณภาพ ระบบทางการเมืองมีความโปร่งใส นักการเมืองมีจริยธรรมในการใช้อำนาจบริหารประเทศ การพัฒนาสังคมจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างมีคุณภาพและประชาชนจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการเมืองอย่างแท้จริง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม” เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำได้สามารถประเมินบทบาททางการเมืองของประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้ในอนาคต และข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการนำเสนอของสื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา เพื่อนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการทางการเมืองและทำให้การเมืองมีคุณภาพต่อไป อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาในจังหวัดนครปฐมที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
2. นักศึกษาในจังหวัดนครปฐมในชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
3. นักศึกษาในจังหวัดนครปฐมจากสถาบันการศึกษาต่างหากมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
4. นักศึกษาในจังหวัดนครปฐมที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
5. การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมือง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในจังหวัดนครปฐม คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์(วิทยาเขตกำแพงแสน) มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยมหิดล(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมและมหาวิทยาลัยศิลปากร(วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 40,791 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตนักศึกษาาระดับปริญญาตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในหัวค่นครปฐม คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์(วิทยาเขตกำแพงแสน) มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยมหิดล(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากร(วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) จำนวน 396 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

2.1.2 การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน

2.1.3 ความรู้ทางการเมือง

2.1.4 ความคิดเห็นทางการเมือง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงขอกำหนดนิยามของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่นักศึกษามีการแสดงออกโดยความสมัครใจถึงการให้ความสนใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเป็นพฤติกรรมที่มีอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่อความคิดเห็นหรือการทำงานของรัฐบาล ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมก็ตาม ประกอบด้วย การไปใช้สิทธิเลือกลงคะแนนเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง ร่วมสัมมนาปัญหาทางการเมืองและรับฟังการถ่ายทอดการประชุมสภา การติดตามสอบถามข่าวการบริหารงานของรัฐบาล การวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาบ้านเมือง การเข้าร่วมประชุมสภาตำบลหรือประชุมอื่นๆ การเสนอความคิดเห็นในที่ประชุม การไปฟังการณรงค์ทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การไปร่วมเดินขบวนประท้วงเพื่อให้

หน่วยงานรัฐแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นและการเสนอปัญหาทางการเมืองและวิธีแก้ไขเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา ต่อนักการเมือง หรือต่อรัฐบาล

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าว ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เป็น ประจำ บ่อย เป็นครั้งคราว นานๆ ครั้ง และไม่เคย

2. การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน หมายถึง การกระทำหรือปฏิบัติของ นักศึกษาในการรับชมข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจตาม ความต้องการทางการเมือง โดยการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ประกอบด้วยการอ่าน ข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์รวมถึงข่าวสารการเมืองทางอินเทอร์เน็ต การรับฟังรายการ ข่าวสารการเมืองทางวิทยุกระจายเสียงและการรับชมรายการข่าวสารการเมืองทางวิทยุโทรทัศน์

3. ความรู้ทางการเมือง หมายถึง ความสามารถในการจดจำ ระลึกถึงประเด็นที่สำคัญ และวิเคราะห์เรื่องใดเรื่องหนึ่งทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขได้อย่างถูกต้อง ซึ่งอาจมาจากการเรียนรู้ทางการเมืองจากการสอนโดยตรงหรือการเรียนรู้ ทางอื่นๆ หรือไม่เป็นทางการ ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ การพูดคุยกับ บุคคลอื่นๆ เป็นต้น การวัดความรู้ทางการเมืองวัดจากการเรียนรู้ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจากสื่อมวลชนเป็นหลัก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุและ โทรทัศน์ รวมถึงสื่อมวลชนทางอินเทอร์เน็ต โดยนักศึกษาสามารถตอบคำถามในแบบสอบได้

4. ความคิดเห็นทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีพื้นฐานจากความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม ความเชื่อ ของบุคคลนั้นๆ เป็นความรู้สึกลึกซึ้งของนักศึกษาต่อสถาบันการเมือง กิจกรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งเป็นระบบการเมืองที่ให้อิสระในการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ให้เป็นไปตามธรรมชาติมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีหลักการคือ ประชาชน เป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชน การมีสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น เป็นการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน ความมีเหตุผล ความ เสมอภาคและยึดหลักนิติธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ความคิดเห็นทางการเมืองในทางบวกหมายถึง การเห็นด้วยในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและ ความคิดเห็นทางการเมืองในทางลบหมายถึงไม่เห็นด้วยในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. สื่อมวลชน หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางในการส่งข่าวสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสาร ที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาที่ใกล้เคียงกันหรือในเวลาเดียวกัน

โดยทั่วไปแล้วสื่อที่เรียกว่าสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ อินเทอร์เน็ต

6. นักศึกษามหาวิทยาลัย คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในจังหวัดนครปฐมคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน) มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยมหิดล(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากร(วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) ปีการศึกษา 2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนแต่ละประเภทที่มีผลต่อความรู้ ความคิดเห็นและพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงช่องทางการสื่อสารข่าวสารเพื่อให้เข้าถึงนักศึกษามากขึ้น

2. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อเผยแพร่และรณรงค์ทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทำให้ทราบถึงปัญหาของการนำเสนอข่าวสารด้านการเมืองของสื่อมวลชน เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมต่อความต้องการของนักศึกษา

4. ทำให้เข้าใจบทบาทของสื่อมวลชนในทางการเมืองและการพิจารณาการเลือกใช้สื่อให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับประชาชน เป็นการพัฒนาการเมืองให้มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ ชั้นปี สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 3) ศึกษาปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร การเลือกรับสื่อและข่าวสาร ลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร
  2. ความรู้ทางการเมือง
  3. ความคิดเห็นทางการเมือง
  4. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา
- โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร การเลือกรับสื่อและข่าวสาร ลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร

ความหมายและแนวความคิดการสื่อสาร

มีการอธิบายความหมายไว้ดังนี้

การสื่อสารตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Communication มีรากศัพท์จากภาษาละตินว่า Communis ซึ่งหมายถึง Common หรือ Commonness ในภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ในภาษาไทยพบว่ามีการใช้หลายคำ เช่น การติดต่อสื่อสาร การสื่อความหมาย และมีความหมายเป็นภาษาไทยว่า “ความร่วมมือกันหรือความคล้ายคลึงกัน” ถ้าแปลตามรูปศัพท์เดิม การสื่อสารหมายถึง กิจกรรมที่มุ่งสร้าง

ความร่วมมือหรือคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการสื่อสารก็คือ การสร้างความเหมือนกันหรือความคล้ายคลึงกันในบางสิ่งบางอย่างกับผู้อื่น (มณฑล ไบบัว 2536 : 1-3)

ส่วนคำว่า Mass หมายถึงผู้รับสารซึ่งเป็นมวลชนหรือหมายถึงกลุ่มคนจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถกำหนดได้ว่ามีจำนวนเท่าใด Mass Media จึงหมายถึงสื่อหรือช่องทางที่จะนำไปสู่มวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ เหล่านี้เป็น Mass Media เพราะไม่สามารถกำหนดจำนวนผู้รับสารจากสื่อว่ามีเท่าไร (อรุณีประภา หอมเศรษฐี 2520 : 35-36)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสื่อมวลชนและการสื่อสารไว้ดังนี้

พาย (Pye 1963 : 76) ให้ความหมายของการสื่อสารว่า การสื่อสารเป็นสายใยของสังคม โครงสร้างของระบบการสื่อสารเป็นเสมือนโครงกระดูกของร่างกายสังคม เนื้อหาของการสื่อสารคือสิ่งที่มนุษย์ใช้ติดต่อกัน การไหลของข่าวสารจะกำหนดทิศทางและความรวดเร็วในการเปลี่ยนแปลงสังคม ดังนั้นจึงอาจวิเคราะห์กระบวนการทางสังคมทุกชนิดในแง่ของโครงสร้างเนื้อหาและการไหลของการสื่อสารได้

โรเจอร์ และ ชูมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971 : 145) ให้ความหมายของการสื่อสารของสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ เป็นต้น ซึ่งแหล่งข่าวอาจเป็นบุคคลเดียวหรือมากกว่านั้น สามารถนำข่าวสารไปยังผู้คนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว เป็นการเผยแพร่ความรู้และกระจายข่าวสารอีกทั้งยังเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้

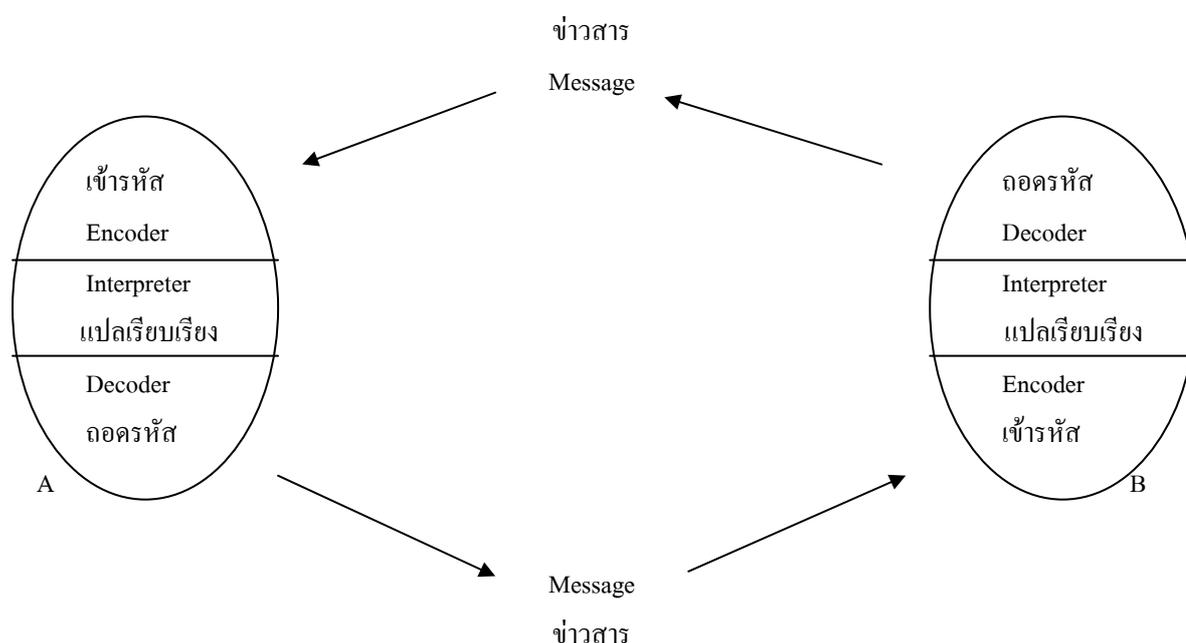
ปรมะ สตะเวทิน (2526 : 134) ให้ความหมายของสื่อมวลชน (mass media) หมายถึงสื่อที่สามารถนำสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสารที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาที่ใกล้เคียงกันหรือในเวลาเดียวกัน โดยทั่วไปแล้วสื่อที่เรียกว่าสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ นิตยสาร และภาพยนตร์

พัชนี เขจรธยาและคณะ (2533 : 10) ให้ความหมายของการสื่อสารว่าการสื่อสารของมนุษย์เกิดขึ้นโดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป แต่การสื่อสารจะดำเนินต่อไปได้ต่อเมื่อทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมร่วมกันหรือมีขอบข่ายของประสบการณ์บางส่วนร่วมกัน จึงจะเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเข้าใจ (Understanding) นั่นคือสารที่ส่งไปนั้นจะต้องเป็นที่เข้าใจได้ของผู้รับ ร่วมกัน

พัชนี ธารเสนา (2552) การสื่อสารคือ การถ่ายทอด (Transference) ความหมาย (Meaning) จากคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้ส่งสาร (Sender) ไปสู่อีกคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้รับสาร (Receiver) ทำให้ข้อมูล (Information) หรือ แนวคิดต่าง ๆ (Ideas) นั้นได้รับการส่งต่อไปได้ และความหมายของการสื่อสารมิได้ถูกจำกัดเพียงแค่การส่งถ่ายความหมาย

จากการศึกษานิยามคำว่า การสื่อสารต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการทำความเข้าใจซึ่งกันและกันของผู้ส่งสารและผู้รับสาร

จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสื่อสารของบุคคลมีรูปแบบหรือลักษณะที่เป็นกระบวนการ (Process) ซึ่งในเรื่องของแบบจำลองการสื่อสารนี้ก็มีผู้สร้างแบบจำลองรูปแบบต่างๆ ขึ้นมากมาย โดยในที่นี้จะขอนำเอาแบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของชเรมม (Schramm) ซึ่งแสดงถึงองค์ประกอบและกระบวนการทางการสื่อสารและความชัดเจนแสดงไว้ ณ ที่นี้

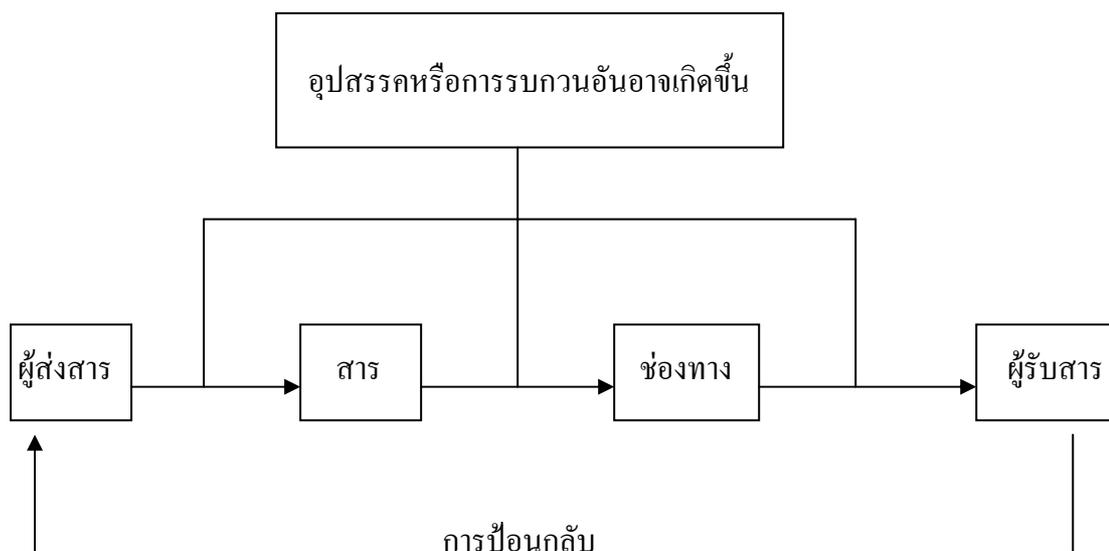

แผนภูมิที่ 2 แบบจำลองการสื่อสารตามแนวความคิดของ Schramm

ที่มา : Schramm Wilbur, How Communication Work's In Basic reading in Communication Theory (New York : Harper and Row, 1977), 28-36.

จากแผนภูมิการสื่อสารของบุคคลเห็นได้ว่าข่าวสารจะถูกส่งโดยผู้ส่งสารซึ่งมีการเรียบเรียงข้อมูลตามที่ผู้ส่งสารเข้าใจและผู้รับสารเมื่อรับสารแล้วจะทำการตีความตามความเข้าใจแล้วส่งสารไปตามที่ตนเข้าใจไปอย่างนั้นเรื่อยๆ

เมื่อพิจารณาจากแบบจำลองของชเรมม แล้วจะพบว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการที่ดำเนินติดต่อกันไปอย่างต่อเนื่องด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ และปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ โดยอาจจะแสดงเป็นแผนภูมิ ที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายดังนี้

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการสื่อสารที่มีดำเนินการต่อเนื่องด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ
 ที่มา : วิชัย โวหารดี, พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างการศึกษาเสียงเลือกตั้ง :
 ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อ.เมือง จ.ยโสธร พ.ศ.2530
 (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: บัณฑิตวิทยาลัย, 2534), 25.

ซึ่งจากแผนภูมิดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการสื่อสารจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญๆ
 ดังนี้ (วิชัย โวหารดี 2534 : 25)

1. แหล่งข่าวสาร (Source หรือ Sender) หมายถึงบุคคลที่จะผลิตข่าวสารส่งความคิด
 ความรู้สึกที่เกิดขึ้น แล้วเข้ารหัส (Encode) ออกไปเป็นสัญลักษณ์ (Symbol)
2. ข่าวสาร (Message หรือ Information) เป็นความคิด ความรู้สึก ความรู้ที่ผู้เป็น
 แหล่งข่าวได้เข้ารหัส ทำให้เกิดความหมาย ความเข้าใจบางอย่างเกิดขึ้น
3. ช่องทางข่าวสาร (Channel) เป็นตัวนำข่าวสารไปยังผู้รับสารอาจเป็นช่องทาง
 ระหว่างบุคคลหรือทางสื่อมวลชนก็ได้
4. อุปสรรคหรือเสียงรบกวน (Noise) เป็นสิ่งรบกวนนอกที่ทำให้เกิดการรับข่าวสาร
 ไม่ชัดเจนหรือถูกบิดเบือน
5. ผู้รับข่าวสาร (Receiver หรือ Audience) เป็นบุคคลที่รับเอาข่าวสารไปแปลรหัส
 เพื่อแปลความหมายทำให้เกิดความเข้าใจในตัวผู้รับเฉพาะอย่าง
6. การป้อนกลับ (Feedback) เป็นกระบวนการที่ผู้รับสารทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร
 ย้อนกลับไปยังผู้ส่งสารเดิมเพื่อประโยชน์บางอย่าง

จากแผนภูมิแสดงกระบวนการและองค์ประกอบของการสื่อสารข้างต้น เห็นได้ว่าการสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการ (Process) อย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับการพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กล่าวคือเป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง และไม่มีจุดเริ่มต้นหรือจุดจบที่เห็นเด่นชัด

ในส่วนบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนได้มีผู้เสนอหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้หลายท่าน ทั้งนี้โดยการแบ่งหน้าที่อย่างง่าย ๆ ในขณะที่สื่อมวลชนยังไม่เจริญและกลายมาเป็นหน้าที่ที่ซับซ้อนมากขึ้นในสังคมการสื่อสารปัจจุบัน การกิจของสื่อมวลชนที่สำคัญ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร 2533 : 35-37) ได้แก่

1. การสอดส่องแจ้งข้อเท็จจริงให้กับสังคม (Surveillance) โดยการรายงานข่าวและการเสนอข่าว (News) ที่เกิดขึ้น แจ้งให้กับประชาชนรับทราบ การนำเสนอข่าวจะต้องเป็นสารสนเทศหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากเหตุการณ์หรือแหล่งข่าว มิใช่เกิดจากการตีความและสอดใส่ค่านิยมส่วนตัวของสื่อมวลชน

2. การวิพากษ์วิจารณ์สังคม (Correlational) การวิพากษ์วิจารณ์เป็นผลพวงจากการที่ให้คุณค่าของข่าวที่เกิดขึ้นภายในสังคม การวิจารณ์จึงไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นการแปลความหมายจากเนื้อหาของข่าวที่เกิดขึ้น ดังนั้นการวิพากษ์วิจารณ์จึงเป็นการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ของข่าวนั้นๆ กับเจตคติของผู้เขียน เพื่อสนองต่อสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศของสังคมในขณะนั้นๆ งานของสื่อมวลชนในเชิงนี้จึงมีลักษณะเป็นการนำเสนอเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารคล้อยตามสื่อมวลชน ทั้งนี้เพื่อหวังผลให้เกิดความสอดคล้องทางความคิดและเอกภาพทางสังคมในการนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่าตามทัศนะของสื่อมวลชนนั้นๆ ตัวอย่างของการวิพากษ์วิจารณ์สังคมตามที่ปรากฏอยู่คือ บทบรรณาธิการหรือข้อเขียนในคอลัมน์ต่างๆ หรือข้อคิดเห็นในหน้าของหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3. การถ่ายทอดมรดกทางสังคม (Heritage) นอกเหนือจากการที่สื่อมวลชนจะมีหน้าที่รายงานปรากฏการณ์และการแปลความของปรากฏการณ์ทางสังคม (ข่าว) แล้ว สื่อมวลชนยังสามารถให้ความรู้แก่ผู้รับสารได้ ทั้งโดยตรง (การศึกษา) และทางอ้อม (การเรียนรู้)

ความรู้ดังกล่าวหมายถึง องค์ความรู้ (Body of knowledge) วิชาการ นวัตกรรม ค่านิยม อุดมการณ์ ปทัสถาน และกฎหมาย เป็นต้น การนำเสนอของสื่อมวลชนเช่นนี้ เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สังคม รวมทั้งเป็นความสามารถถ่ายทอดความรู้ไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งด้วย ประสบการณ์ของคนอีกรุ่นหนึ่งผ่านสื่อมวลชน หากศึกษาการนำเสนอของสื่อมวลชนจะเห็นถึงความคิดของสังคมในยุคต่างๆ ได้เสมอ

4. กิจกรรมบันเทิง (Entertainment) แม้ว่าการเสนอหน้าที่ในด้านความบันเทิงอาจดูไม่เป็นสาระเมื่อเทียบกับหน้าที่ 3 ประการข้างต้น แต่ขอมอบปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อมวลชนทุกแขนง มักนำเสนอด้านบันเทิงมากกว่าด้านอื่นๆ ยิ่งในปัจจุบัน การเปิดรับสื่อมวลชนของบุคคลส่วนใหญ่ ก็เพื่อแสวงหาความบันเทิงให้กับตนเอง

นอกจากบทบาทในวงกว้างแล้ว สื่อมวลชนยังมีบทบาทต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของส่วนประกอบสังคม ดังที่ ชเรมม์ (Schramm, 1973 อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสภนะเสถียร 2533 : 38-39) เชื่อว่า การสื่อสารโดยเฉพาะสื่อมวลชน ช่วยส่งเสริมการพัฒนาสังคม อันเนื่องมาจากความสามารถของสื่อมวลชน เช่น

1. การแจ้งข่าวหรือสารสนเทศ (To inform) เพื่อให้ผู้รับสารรับรู้ถึงนวัตกรรมในด้านต่างๆ ที่นำเข้าไปสู่ชุมชนเพื่อการพัฒนาให้มีความทันสมัยมากขึ้น (ทันสมัยในที่นี้ไม่จำเป็นต้องมีแนวทางแบบตะวันตก แต่หมายถึงการที่ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่ปราศจากความทุกข์ยากและมีความสุขตามอัตภาพ)

2. การปลุกกระดมสำนึก (To mobilize) เป็นปลุกพลังเพื่อให้ผู้รับสารร่วมกันตัดสินใจ วิจัยปัญหาต่างๆ อันเนื่องมาจากการรับและการกำหนดทิศทาง ตลอดจนผลกระทบของนวัตกรรมที่มีต่อสังคมหรือประเทศที่ตนอาศัย

3. การศึกษา (To educate) เป็นการเรียนรู้โดยอ้อมแท้ถึงนวัตกรรม ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุง และการพัฒนานวัตกรรมนั้นๆ

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเนื่องจากสื่อสามารถที่จะสร้างความเชื่อ ความคิด อุดมการณ์ในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งถ้าประชาชนหรือผู้รับสารมีความเห็นคล้อยตามและเห็นด้วย การยอมรับและนำไปปฏิบัติตามแนวทางเดียวกันย่อมทำได้ง่ายและเป็นเอกภาพ ประเทศจะสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

การรับรู้ข่าวสารกับการพัฒนาทางด้านการเมืองนั้นจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญควบคู่กันไป สื่อมวลชนมีความสำคัญต่อประชาชนในการสร้างหรือปลุกฝังแนวคิดให้โน้มน้าวไปยังทางที่เหมาะสม ดังนั้นบทบาทหน้าที่การสื่อสารได้กระทำในฐานะเครื่องมือทางการเมือง สรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. ถ่ายทอดข่าวสารและความรู้ทางการเมือง โดยผ่านสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อประเพณี

2. จัดระเบียบวาระ (Agenda setting) เกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางการเมืองที่ควรอภิปราย

3. เผยแพร่ปลูกฝังความเชื่อทางการเมือง (Propagation and Cultivation of Political Beliefs)

4. พัฒนาด้านการเมือง โดยการสื่อสารจะเข้ามามีส่วนในเรื่องของการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน รวมทั้งการชักชวนโน้มน้าวให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองต่าง ๆ

การเลือกรับสื่อและข่าวสาร

ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจหรือไม่แน่ใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่งๆ ได้มีการเลือกรับสื่อที่นั้นเกิดจากคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รับสารในด้านต่างๆ (จิตติ วิทยสรณะ 2540 : 11) ได้แก่

1. องค์กรประกอบทางด้านจิตใจ เช่น กระบวนการเลือกรับข่าวสาร การเลือกรับรู้ตามเจตคติและประสบการณ์เดิมของตน

2. องค์กรประกอบทางด้านสังคม สภาพแวดล้อม เช่นครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณี ลักษณะทางประชากร เช่น เพศ อายุ ภูมิฐานะ การศึกษา ตลอดจนสถานภาพทางสังคม

เมอร์ริลล์และโลเวนสไตน์ (Merrill and Lowenstein 1971, อ้างถึงใน จิตติ วิทยสรณะ 2540 : 11) เห็นว่าผู้รับข่าวสารแต่ละบุคคลจะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและข่าวสาร ที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและปัจจัยที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากปัจจัยพื้นฐานหลายประการได้สรุปไว้ว่าเกิดจากปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. ความเหงา เพราะมนุษย์ต้องการมีเพื่อน ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้ ต้องหันมาสื่อสารกับผู้อื่นและแท้จริงคนบางส่วนพอใจที่จะอยู่กับสื่อมากกว่าที่จะอยู่กับบุคคลด้วยซ้ำในบางครั้ง

2. ความอยากรู้อยากเห็นเพราะเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ที่ต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการอยากรู้อยากเห็นของตนไม่ว่าสิ่งที่ยากรู้นั้นจะมีผลกระทบต่อตนเองหรือไม่ก็ตาม

3. ประโยชน์ใช้สอย มนุษย์เป็นผู้ที่เห็นแก่ตัว จะแสวงหาและเลือกรับรู้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ของตนเองทั้งในแง่การเสริมบารมี การช่วยให้สะดวกสบาย หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงโดยจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least effort) และได้ผลประโยชน์ตอบแทนที่ดี

ที่สุด (Promise of reward) ข่าวสารเหล่านี้ไม่ว่าจะให้คุณค่าในทางปฏิบัติหรือแม้แต่ความคิดก็สามารถหาได้จากสื่อมวลชน

4. ลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนต่างๆ ไป ไม่สามารถตอบสนองความต้องการ คือ ผู้รับสารแต่ละคนจะหันเข้าหาลักษณะเฉพาะบางอย่างจากสื่อ ที่จะสนองความต้องการและทำให้ตนเกิดความพึงพอใจความกลัว ความหวัง ฯลฯ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกใช้สื่อจากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความเหงา ความอยากรู้อยากเห็น และการแสวงหาผลประโยชน์ ความกลัวและความหวัง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเปิดรับและการเลือกเปิดรับสื่อลักษณะดังกล่าว จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับสาร เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ เป็นต้น

ส่วนการบริโภคสื่อมวลชนของประชาชน ในที่นี้หมายถึง การที่ประชาชนพอใจในการเลือกใช้สื่อมวลชนที่ตนชอบ และความสำคัญของผู้รับสารในปัจจุบัน จึงไม่ได้มีน้อยกว่าสื่อมวลชน การรู้จักผู้รับสารถึงเหตุผลในการเลือกเปิดรับสื่อมวลชน จึงมีความสำคัญและความจำเป็นเช่นกัน การบริโภคสื่อมวลชนของประชาชนนั้น อาจจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ (สุรพงษ์ โสภนะเสถียร 2533 : 40-43) คือ

1. เพื่อการรับรู้ (Cognition) หมายถึง การที่ประชาชนผู้รับสารต้องการสารสนเทศเพื่อสนองต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในด้านความอยากรู้ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ก็คือ การที่มนุษย์ยอมรับว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลไกสังคม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเข้าใจส่วนประกอบของสังคมโดยการรับรู้ผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบหลัก คือ ข่าว ความรู้และบันเทิง

2. เพื่อความหลากหลาย (Diversions) ทั้งนี้เพื่อสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น

2.1 การกระตุ้นอารมณ์ (Stimulation) เป็นการเปิดรับสื่อเพื่อแสวงหาความร่าเริง ความสนุกสนาน ความตื่นเต้น หรือความมั่นใจในอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อต้องการลดความเบื่อหน่ายในชีวิต

2.2 การพักผ่อน (Relaxation) เป็นการเปิดรับสื่อเพื่อผ่อนคลายความเครียดที่มากเกินไป หรือลดความเร่งร่าในชีวิตประจำวันลง โดยตรงข้ามกับในหัวข้อ 2.1 อย่างไรก็ตาม งานอดิเรกก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพักผ่อนได้ เช่น การอ่านหนังสือ หรือการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3 การหย่อนอารมณ์ (Emotional release) เป็นการเปิดรับสื่อเพื่อแสวงหาความบันเทิงไม่ว่าในลักษณะใด ๆ เช่น ความตื่นเต้น หรือความเพ้อฝัน ทั้งนี้เพื่อแสวงหาการหย่อนอารมณ์โดยตรง มิใช่เนื่องจากสาเหตุของปัจจัยภายนอกดังที่ปรากฏในข้อ 2.1 และ 2.2

3. เพื่ออรรถประโยชน์ทางสังคม (Social utility) หมายถึง ความจำเป็นของบุคคลที่ต้องการสร้างความคุ้นเคย หรือการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นอรรถประโยชน์ทางสังคม ใน

การเปิดรับสื่ออาจแสดงถึง การยอมรับการสมาคมสังคม (prosocial) และความผูกพันต่อผู้อื่น ซึ่งอาจแสดงออกได้ดังนี้

3.1 การใช้ภาษาร่วมสมัย (Conversational currency) ผู้บริโภคอาจเปิดรับสื่อเพื่อต้องการความทันสมัยโดยการแสดงออกถึงการใช้ภาษา เช่น คำพูดและความเข้าใจต่อคำนิยามใหม่ๆ (แฟชั่น) ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือ เพื่อแสดงความเป็นกลุ่มเดียวกัน เช่น การฟังเพลงประเภทเดียวกัน การใช้ศัพท์แสงเหมือนกัน หรือ การมีรสนิยมที่คล้ายคลึงกัน โดยสื่อมวลชนจะเป็นสะพานเชื่อมของคนในกลุ่มเหล่านั้น การใช้ภาษาร่วมสมัยมักปรากฏได้ชัดเจนในกลุ่มวัยรุ่น กับ การโฆษณา เป็นต้น

3.2 สื่อมวลชนสัมพันธ์ (Para social relationship) ในสังคมที่ก้าวหน้ามากขึ้นปัจเจกชนกลับยังมีความรู้สึกโดดเดี่ยว ทั้งนี้เนื่องจากเวลาที่มีอยู่จำกัดถูกนำไปใช้เพื่อการแข่งขันและการประกอบอาชีพ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการการสมาคม แต่การสมาคมกับมนุษย์ด้วยกันนั้นถูกจำกัดลงด้วยสังคมที่ก้าวหน้าแบบอุตสาหกรรมดังกล่าว มนุษย์ยุคใหม่จึงมักมีสื่อมวลชนเป็นเพื่อนแทนมนุษย์ด้วยกัน หรืออย่างน้อยก็อาศัยสื่อมวลชนในการแสวงหามิตร เช่น สังคมในชุมชนเมืองอย่างกรุงเทพฯ เป็นต้น ที่ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์เป็นเพื่อนมากกว่าการคบกับเพื่อนบ้านด้วยกัน

4. การผละสังคัม (Withdrawal) มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับบรรดประโยชน์สังคัม กล่าวคือ เป็นการเปิดรับสื่อ หรือเข้าหาสื่อเพื่อหลีกเลี่ยงงานประจำ หรือการสมาคม (จึงมิใช่การแสวงหาการสมาคมโดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นตัวเชื่อมดังการเปิดรับสื่อเพื่อบรรดประโยชน์สังคัม) ตัวอย่างของการผละสังคัม เช่น การเร่งรีบทำงานให้เสร็จสิ้นเพื่อจะได้ไปรับชมโทรทัศน์หรือการอ่านนิตยสารในรถไฟหรือเครื่องบินเพื่อหลีกเลี่ยงความรำคาญใจจากคนรอบข้าง การผละสังคัมในระดับที่รุนแรง อาจทำให้เกิดภาวะปฏิเสธต่อสังคัมได้ (antisocial) เช่น การก่อความรุนแรง เป็นต้น

ในการเปิดรับข่าวสารได้มีนักทฤษฎีและนักวิจัยทางการสื่อสารได้อธิบายกระบวนการเลือกรับข่าวสาร (Selective process) ของบุคคลว่าประกอบด้วยพฤติกรรม 4 ขั้นตอน (Klapper 1960 : 5, อ้างถึงใน อุษา โหราเรื่อง 2540 : 11) คือ

1. การเลือกเปิดรับสื่อ (Selective exposure) กล่าวคือผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความสะดวกสบายและความสนใจของแต่ละบุคคล

2. การเลือกสนใจ (Selective attention) หลังจากเลือกเปิดรับสื่อแล้ว ผู้รับสารจะเลือกสนใจข่าวสารที่สนับสนุนเจตคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้

ความเข้าใจหรือเจตคติเดิม เพื่อไม่ให้เกิดความไม่สบายใจ หรือภาวะทางจิตไม่สมดุล

(Cognitive dissonance)

3. การเลือกการรับรู้และตีความหมาย (Selective perception and selective interpretation) เมื่อผู้รับสารเลือกเปิดรับข่าวสาร เลือกสนใจแล้ว ผู้รับสารจะเลือกรับรู้และตีความหมายของข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ เจตคติ สภาวะร่างกาย และสภาวะอารมณ์ บางครั้งผู้รับสารอาจบิดเบือนข่าวสารเพื่อให้สอดคล้องกับเจตคติและความเชื่อของตนด้วย

4. การเลือกจดจำ (Selective retention) ผู้รับสารมีแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ และเจตคติของตนเอง และมักจะลืมข่าวสารที่ตนเองไม่สนใจ หรือขัดแย้งกับความคิดเห็นของตนเองได้ง่าย

การสื่อสารทางการเมือง

“การเมือง” (Politic) มาจากภาษากรีก “polis” แปลว่า รัฐ หรือ ชุมชนทางการเมือง มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้หลากหลายต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับทัศนะและความเข้าใจของนักวิชาการของแต่ละคน โดยการเข้าใจความหมายของแต่ละคนอาจขึ้นอยู่กับพฤติกรรม การรับรู้ การถูกปลูกฝังความคิดของแต่ละคน เช่น บุคคลที่เติบโตภายใต้สังคมนิยม อาจเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นปกครอง เป็นหน้าที่ของชนชั้นปกครองที่ต้องใช้อำนาจเพื่อปกครองประเทศ เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และผู้ถูกปกครองมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ก็อาจมองว่าผู้ปกครองเป็นชนชั้นปกครองที่มีความรู้และประสบการณ์ในการปกครอง ส่วนประชาชนทั่วไปไม่มีคุณสมบัติในการปกครอง หรือบางคนเติบโตมาจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยจะมีความเชื่อมั่นว่าการเมืองเป็นเรื่องของประชาชน การเมืองเป็นเรื่องของเรา อำนาจการเมืองคืออำนาจประชาชน ประชาชนคือเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองต้องได้รับการเห็นชอบจากคนส่วนใหญ่เพื่อตอบสนองประโยชน์ของประชาชน และจะมองการเมืองว่าเรื่องสิทธิเสรีภาพของคนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน กติกาในการอยู่ร่วมกันใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ และเคารพในการตัดสินใจนั้น (จรรยา สุภาพ 2514 : 1-3)

แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคืออำนาจทางการเมือง ซึ่งอำนาจทางการเมืองจะถูกกำหนดให้เป็นไปตามรูปแบบหรือระบบการเมืองที่เป็นอยู่ ความแตกต่างของระบบการเมืองทำให้การได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองแตกต่างกันออกไป เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ดังนั้นผู้นำทางการเมืองจะต้องได้รับการเห็นชอบจากประชาชนโดยมาจาก

กระบวนการการเลือกตั้ง ส่วนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ถือว่าพรรคคอมมิวนิสต์ คือตัวแทนชนชั้นกรรมาชีพ ดังนั้นทางพรรคคอมมิวนิสต์จึงมีอำนาจสูงสุดในการคัดเลือกผู้นำที่จะมาปกครองประเทศ หรือประเทศในตะวันออกกลางบางประเทศ อำนาจทางการเมืองเป็นอำนาจของกษัตริย์ อำนาจทางการเมืองจะถ่ายทอดจากการสืบราชสมบัติประชาชนไม่มีสิทธิ์ในการกำหนด ถอดถอนอำนาจการปกครอง (สมบัติ ราชบัญญัติ 2543 : 3-5) ซึ่งตามธรรมชาติคนเราจะฉลาดไม่เท่ากัน ผู้ที่ฉลาดมากย่อมมีโอกาสที่จะเอารัดเอาเปรียบผู้ที่ฉลาดน้อยกว่า ทำให้ผู้ที่ฉลาดน้อยมักตกเป็นเหยื่อและเครื่องมือของผู้ที่ฉลาดกว่า สังคมก็จะปราศจากความยุติธรรม ดังนั้นการใช้อำนาจทางการเมืองซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของสังคมจึงต้องมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้การดำรงชีวิตมีความเสมอภาค โดยมีให้มีการเอารัดเอาเปรียบกัน เพื่อความเป็นธรรมในสังคมอันเป็นพื้นฐานในการสร้างประโยชน์สุขของประชาชนและเมื่อการใช้อำนาจเป็นไปอย่างเหมาะสม ปัญหาต่างๆ ลดน้อยลง การพัฒนาจะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ เพราะการใช้อำนาจทางการเมืองนั้นสามารถกำหนดทิศทางของประเทศได้ว่าจะจะไปทิศทางใด เนื่องจากการเมืองเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

ซึ่งโดยสรุปแล้วความหมายของคำว่าการเมืองจึงกล่าวได้ว่าเป็นการจัดสรรทรัพยากรเป็นการประสานประโยชน์ ความแตกต่าง ความต้องการของประชาชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเสมอภาค ดังนั้นการเมืองที่ดีจึงควรเป็นการจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์สุขแท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ มิใช่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

สื่อมวลชนจึงมีบทบาททางการเมืองที่สำคัญ คือ การช่วยสร้างเอกภาพให้แก่ชาติ ส่งผลให้ชาติมีอำนาจรวมกันเป็นกลุ่มก้อนได้ ช่วยให้เกิดความเท่าเทียมกัน เกิดความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ช่วยให้ประชาชนทราบถึงแผนการ โครงการต่างๆ และการตัดสินใจของรัฐบาลได้เรียนรู้ความต้องการของประชาชน

การสื่อสารที่ดี คือ การให้ข่าวสารข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ แก่ทั้งประชาชนและผู้นำ ทั้งยังจะช่วยลดช่องว่างความไม่เข้าใจระหว่างผู้นำกับประชาชน จนทำให้แต่ละฝ่ายเคารพและยอมรับซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุผล (เกศินี จุฑาวิจิตร 2542 : 98)

นอกจากนี้นักวิชาการด้านต่างๆ กล่าวถึงการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเมืองดังนี้ (วาสนา จันทร์สว่าง และ ทศนีย์ อินทรสุขศรี 2532 : 91-92)

1. การสื่อสารช่วยในกระบวนการเปลี่ยนแปลงอำนาจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
2. การสื่อสาร จะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง

3. การสื่อสารทำให้ประชาชนทราบแผนการ และโครงการต่างๆ ของรัฐบาล

4. การสื่อสารช่วยสร้างเอกภาพให้แก่ประเทศชาติ

5. การสื่อสารทำให้การพัฒนาทางการเมือง เป็นกระบวนการต่อเนื่อง

ในการทำหน้าที่สื่อของสื่อมวลชน สื่อได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาด้านการเมืองของประชาชนดังนี้ (ปรมะ สตะเวทิน 2526 : 157-158)

1. ทำให้เกิดความสนใจ การเสนอข่าวสาร เรื่องราวต่างๆ ทั้งในแง่ของตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้นำนโยบาย ความคิดเห็น เป็นประจำสม่ำเสมอและต่อเนื่องย่อมทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารด้านการเมืองการปกครองโดยอัตโนมัติและค่อย ๆ สะสมจนเกิดเป็นความสนใจขึ้น

2. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่องของการเมืองการปกครองเป็นเรื่องที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและเข้าใจยากสำหรับคนโดยทั่วไป การได้รับข่าวสารอยู่เป็นประจำจากสื่อมวลชน ทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และนิตยสาร ซึ่งช่วยอธิบายเรื่องการเมืองและการปกครองซ้ำแล้วซ้ำเล่า ย่อมเป็นโอกาสที่ดีจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ละเอียดละน้อยจนถึงขั้นใช้งานได้

3. การทำให้เกิดเจตคติ การเสนอข่าวสาร ความคิดเห็น และข้อโต้แย้งทางการเมืองการปกครองของสื่อมวลชน จะสามารถช่วยกำหนดเจตคติ ค่านิยม และการตัดสินใจแก่ประชาชนได้ เจตคติต่างๆ ทางการเมือง เช่น สำนักทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง หน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมือง เป็นต้น สามารถปลูกฝังได้โดยอาศัยการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน

4. ทำให้เกิดการปฏิบัติ เมื่อประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ ยอมรับเจตคติใหม่เกิดความทะเยอทะยานแล้ว สื่อมวลชนก็ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ประชาชนลงมือปฏิบัติต่อไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวิพากษ์วิจารณ์การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองหรือนโยบายการปกครองของรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน การออกเสียงเลือกตั้ง การรับสมัครเลือกตั้ง การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น การแสดงประชามติ เป็นต้น

ลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร

ผู้รับสารแต่ละคนมีคุณลักษณะเฉพาะตัวของตนแตกต่างกัน เช่น อายุ เพศ บุคลิกภาพ สติปัญญา ทักษะและประสบการณ์ เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการทำการสื่อสารแตกต่างกัน (ปรมะ สตะเวทิน 2526 : 103-111) ดังนี้

1. อายุ (Age) อายุของผู้รับสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างเรื่องของความคิดและพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมมากกว่า

คนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษ์นิยมมากกว่าคนที่มีอายุน้อย คนที่มีอายุน้อยมักจะเป็นคนที่ยึดถืออุดมการณ์กว่า ใจร้อนกว่า และมองโลกในแง่ดีกว่าคนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักจะเป็นคนที่ยึดถือการปฏิบัติมากกว่า มีความระมัดระวัง และมองโลกในแง่ร้าย นอกจากความแตกต่างทางความคิด อายุยังเป็นสิ่งกำหนดความแตกต่างในเรื่องความยากง่ายในการชักจูงใจด้วย การวิจัยทางจิตวิทยาพบว่าเมื่อคนมีอายุมากขึ้น โอกาสที่คนจะเปลี่ยนใจ หรือถูกชักจูงใจจะน้อยลง ลักษณะการใช้สื่อก็แตกต่างกัน คนที่มีอายุมากมักจะใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ เป็นต้น มากกว่าเพื่อความบันเทิง คนที่มีอายุมากมักจะอ่านบทบรรณาธิการ ข่าวการบ้านการเมืองมากกว่าอ่านเรื่องตลกหรือข่าวกีฬา การฟังวิทยุก็เช่นกันคนที่มีอายุมากมักจะฟังรายการที่หนักๆ เช่น ข่าว การอภิปรายปัญหาสังคม และไม่ค่อยฟังดนตรีสมัยใหม่ ซึ่งต่างจากวัยรุ่น

2. เพศ (Sex) การวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยมและเจตคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนทั้งสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงจึงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ โอนอ่อนผ่อนตามและเป็นแม่บ้านแม่เรือน นอกจากนั้นการวิจัยหลายเรื่องยังพบว่าผู้หญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย ความแตกต่างระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายก็คือผู้หญิงมักจะโทษตัวเองเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในขณะที่ผู้ชายมักจะโทษคนอื่นหรืออุปสรรคอื่นๆ แต่ไม่โทษตัวเอง

3. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-economic status) หมายความว่า อาชีพ (occupation) รายได้ (income) เชื้อชาติและชาติพันธุ์ (race and ethnic group) ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว (family background) การวิจัยทางจิตวิทยาได้ชี้ให้เห็นว่าสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับสารมีอิทธิพลสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารและสาร สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีเจตคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน คนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวต่างกันย่อมมีค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่างกัน คนที่มีอาชีพต่างกันย่อมมองโลก มีแนวคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันออกไป คนที่รับราชการมักคำนึงถึงยศถาบรรดาศักดิ์ ศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของความเป็นข้าราชการ ในขณะที่คนทำงานธุรกิจเอกชนอาจคำนึงถึงรายได้และการมีศักดิ์ศรีตนด้วยเงินทอง เพื่อรักษาสถานภาพทางสังคมของตน นอกจากครอบครัวและอาชีพแล้ว รายได้ตลอดจนเชื้อชาติก็มีบทบาทสำคัญเพราะรายได้อ่อนเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคนตลอดจนกำหนดความคิดของคนเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และพฤติกรรมต่างๆ นอกจากนั้นคนที่มีฐานะดีหรือรายได้สูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากด้วย และการใช้สื่อมวลชนก็มักจะใช้เพื่อแสวงหาเรื่องราวข่าวสารที่หนักๆ เช่น อ่านหรือดูหรือฟังเรื่องการบ้านการเมือง ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น ส่วนคนต่างเชื้อชาติ

กันย่อมมีวัฒนธรรมย่อยของแต่ละเชื้อชาติที่คอยกำกับค่านิยม เจตคติ ความคิดและพฤติกรรมของคนในเชื้อชาติแตกต่างกัน

4. การศึกษา (Education) การศึกษาหรือความรู้ (knowledge) เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกรู้จักคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป นอกจากนั้นครูผู้สอนก็มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้เรียนด้วย เพราะผู้สอนได้สอดแทรกความรู้สึกรู้จักคิดของตนให้กับผู้เรียนในทำนองเดียวกับที่พ่อแม่ได้สอดแทรกความคิดของตนให้แก่บุตรในการอบรมเลี้ยงดูบุตร คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดีทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มาก และมีความเข้าใจสารได้ดี แต่คนเหล่านี้มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยเชื่ออะไรง่ายๆ สารที่ไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอจะถูกโต้แย้งจากคนเหล่านี้ โดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำและคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ในขณะที่คนมีการศึกษาต่ำกว่ามักจะใช้สื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์

5. ศาสนา (Religion) การนับถือศาสนาเป็นลักษณะอีกประการที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสารทั้งในด้านเจตคติ ค่านิยมและพฤติกรรม ศาสนาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนและกิจกรรมในชีวิตของคนตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ในระยะเริ่มต้นเด็กได้รับอิทธิพลของศาสนาผ่านทางพ่อแม่โดยการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังความคิดของพ่อแม่ ต่อมาก็ได้รับอิทธิพลของศาสนาผ่านทางโรงเรียนโดยการศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรและการปฏิบัติในพิธีกรรมต่างๆ และในที่สุดก็รับอิทธิพลโดยตรงของศาสนาในโอกาสต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของตน ศาสนามีอิทธิพลต่อความคิดของคนอย่างน้อย 3 ด้านคือ

อิทธิพลต่อเจตคติ ด้านศีลธรรม คุณธรรม และความเชื่อทางจรรยา เช่น สีล 5 ของพุทธศาสนา หรือการที่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันแคธอลิกคัดค้านการคุมกำเนิดด้วยวิธีการไม่เป็นธรรมชาติ เช่น การทำแท้ง เป็นต้น

อิทธิพลต่อเจตคติด้านเศรษฐกิจ เช่น ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์สนับสนุนความคิดเรื่องทรัพย์สินส่วนบุคคล ระบบการค้าเสรีและระบบทุนนิยม เป็นต้น

อิทธิพลต่อเจตคติด้านการเมือง เช่น อิทธิพลต่อการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกาที่แนวโน้มที่เห็นได้เด่นชัดว่าชาวแคธอลิกในมลรัฐทางตะวันออก และมลรัฐทางกลางประเทศตอนเหนือ มักจะลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครของพรรคเดโมแครต หรือในประเทศไทยชาวมุสลิมในภาคใต้มักจะลงคะแนนเสียงให้พรรคประชาธิปัตย์เสมอ

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าคนที่นับถือศาสนาต่างกันจะมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป

ความรู้ทางการเมือง

สื่อมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข่าวสารต่างๆ ไปเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้รับทราบว่าในขณะนี้สังคมมีปัญหาอะไร เมื่อประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ย่อมต้องก่อให้เกิดเจตคติและเกิดพฤติกรรมต่อไป ความรู้ทางการเมืองก็เช่นเดียวกัน เมื่อประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนย่อมทำให้ประชาชนเกิดเจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมเช่นกัน

ความรู้ (Knowledge) ในที่นี้เป็นการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับรู้ผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (S-R) และจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำข้อมูลกับสภาพจิตวิทยาด้วย เหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำเป็นที่เลือกสรรที่สอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง ความรู้จึงเป็นกระบวนการภายในอย่างไรก็ตาม ความรู้ก็อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ได้ และผลกระทบที่ผู้รับสารเชิงความรู้ในทฤษฎีการสื่อสารนี้อาจปรากฏได้จากสาเหตุ 5 ประการ (จิตติ วิทยสรณะ 2540 : 17-18) คือ

1. การตอบรับข้อสงสัย (Ambiguity resolution) การสื่อสารมักจะสร้างความสับสนให้กับสมาชิกในสังคม ผู้รับสารจึงมักแสวงหาสารสนเทศโดยอาศัยสื่อทั้งหลาย เพื่อตอบข้อสงสัยและความสับสนของตน

2. การสร้างเจตคติ (Attitude formation) ผลกระทบเชิงความรู้ต่อการปลูกฝังเจตคตินั้น ส่วนมากนิยมใช้กับสารสนเทศที่เป็นนวัตกรรม เพื่อสร้างเจตคติให้คนยอมรับการแปรนวัตกรรมนั้นๆ

3. การกำหนดวาระ (Agenda setting) เป็นผลกระทบเชิงความรู้ที่สื่อกระจายออกไปเพื่อให้ประชาชนตระหนักและผูกพันกับประเด็นวาระที่สื่อกำหนดขึ้น หากตรงกับภูมิหลังของปัจเจกชนและค่านิยมของสังคมแล้ว ผู้รับสารก็จะเลือกข่าวสารนั้น

4. การพอกพูนระบบความเชื่อ (Expansion of belief system) การสื่อสารสังคมมักจะกระจายความเชื่อค่านิยม และอุดมการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน จึงทำให้ผู้รับสารรับทราบระบบความเชื่อที่หลากหลายและลึกซึ้งไว้ในความเชื่อของตนมากขึ้นไปเรื่อย ๆ

5. การรู้แจ้งต่อค่านิยม(Value clarification) ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมและอุดมการณ์ เป็นภาวะปกติของสังคม สื่อมวลชนที่นำเสนอข้อเท็จจริงในประเด็นเหล่านี้ย่อมทำให้ประชาชนผู้รับสารเข้าใจถึงค่านิยมเหล่านั้นแจ่มชัดขึ้น

การเรียนรู้ทางการเมือง

นักวิชาการชาวตะวันตกหลายท่านได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองไว้ดังนี้

อีสตันและเดนนิส (Easton and Dennis, อ้างถึงใน จิตติ วิทยสรณะ 2540 : 20) กล่าวถึงการเรียนรู้ทางการเมืองว่าเป็นกระบวนการที่ระบบการเมืองถ่ายทอดความรู้ เจตคติ บรรทัดฐาน ค่านิยมทางการเมืองจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ถ้าไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้แล้ว สมาชิกใหม่ของระบบการเมืองจะต้องแสวงหาแนวทางการเมืองใหม่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะมีผลต่อการคงอยู่ของระบบการเมืองนั้นๆ ดังนั้นการเรียนรู้ทางการเมืองจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ระบบการเมืองแต่ละระบบอยู่ได้

อัลมอนด์และโคลแมน (Almond and Coleman 1966 : 26-33) อธิบายว่าการเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับเจตคติทางการเมืองต่อระบบการเมือง ตอบทบาทของบุคคลในระบบการเมืองรวมถึงการมีความรู้ ความรู้สึก และการมีความสำคัญในความสามารถทางการเมืองของตน

กรีนสไตน์ (Greenstein 1968 : 551-555) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ทางการเมืองไว้ว่า การเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการให้ข่าวสารการปลูกฝังค่านิยม ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่างๆ ทางการเมืองอย่างมีเจตนา โดยผ่านองค์การหรือสถาบันที่มีความรับผิดชอบอย่างเป็นทางการในวงกว้างและเป็นกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกี่ยวกับการเมืองที่เกิดขึ้นในทุกช่วงของชีวิตมนุษย์ไม่ว่าการเรียนรู้นั้นจะเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม

จากค่านิยมของนักวิชาการการเรียนรู้ทางการเมืองอาจเป็นการเรียนรู้จากการสอน โดยตรงหรือการเรียนรู้อีกทางหรือไม่เป็นทางการ ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ การพูดคุยกับบุคคลอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งในงานวิจัยนี้เป็นการเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชนเป็นหลัก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงสื่อมวลชนทางอินเทอร์เน็ต

ความคิดเห็นทางการเมือง

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าความคิดเห็นไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

ไมเออร์ (Maier 1955, อ้างถึงใน ดวงดาว รุ่งเจริญเกียรติ 2543 : 57) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของเจตคติส่วนหนึ่ง และเป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริงอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งการแปลความหมายย่อมขึ้นอยู่กับอิทธิพลและเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ

เคนด์เคลอร์ (Kendler 1974, อ้างถึงใน พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ 2539 : 35) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคมรอบตัวหรือแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุน หรือต่อต้านแนวคิด สถาบัน บุคคลหรือสถานการณ์บางอย่าง

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2528 : 76) กล่าวว่าเจตคติ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น ความคิดเห็นคือการแสดงวิจรรย์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง และเจตคติของบุคคลความคิดเห็นจะเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2533 : 75) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่างๆ ซึ่งความรู้สึกภายในนั้นอาจเป็นเพียงเจตคติ ความเชื่อหรือค่านิยม หรือถ้าจะกล่าวในลักษณะพฤติกรรมในแง่จิตวิทยา อาจกล่าวได้ว่า เจตคติ ความเชื่อและค่านิยมเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ นอกจากตัวของเขาผู้นั้นแต่ความคิดเห็นจะเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตหรือทราบได้อย่างชัดเจน

โยชิน ศันสนยุท (2529 : 34) ได้ให้ความหมายความคิดเห็นว่านักจิตวิทยาสังคมนิยามความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางถ้อยคำเกี่ยวกับเจตคติ ความเชื่อหรือค่านิยม ความคิดเห็นไม่ใช่สิ่งเดียวกับเจตคติ เพราะในตัวเองไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทางอารมณ์หรือพฤติกรรม

นพมาศ ชีรเวทิน (2533 : 139) ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งสะท้อนถึงความในใจ

จากความหมายและนิยามที่หลายท่านได้ให้ไว้ สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกเรื่องต่างๆ โดยมีพื้นฐานจากความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม ความเชื่อของบุคคลนั้นๆ เป็นความคิดเห็นที่แสดงออกมาทางภาษา สื่อภาษาถ้อยคำไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวขึ้นอยู่กับ

ประเมินค่าในสิ่งนั้นๆ และลงความคิดเห็นออกมาตามที่แต่ละบุคคลคิดเอาไว้ ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของเจตคติ ทำให้เรามีความคิดเห็นเช่นนั้นและความคิดเห็นจึงเกิดจากการแปลข้อเท็จจริงจากสิ่งที่ได้พบมาและเป็นไปตามเจตคติ

ความคิดเห็นทางการเมืองในที่นี่จะเป็นการอธิบายความคิดเห็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นระบอบที่อยู่คู่กับการเมืองไทย นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองปี พ.ศ.2475

ความคิดเห็นทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

นักรัฐศาสตร์ ได้ศึกษาและให้ความหมายเกี่ยวกับประชาธิปไตยไว้กว้างขวาง โดยมีความหมายรวมทั้งแนวความคิด ระบบการปกครองและวิถีในการดำเนินชีวิต คำว่าประชาธิปไตย (Democracy) มีต้นกำเนิดมาจากภาษากรีก Demos แปลว่า ประชาชน และ Kratein แปลว่า การปกครอง ดังนั้น ประชาธิปไตย จึงหมายถึงการปกครองโดยประชาชน ประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองชุมชนโดยสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยตรงหรือโดยทางอ้อม ในเรื่องทั้งหมดที่กระทบต่อเขา (Cohen 1973 : 3-7)

อีเบนสไตน์ (Ebenstein 1973 : 139-209) เห็นว่าเครื่องกำหนดคุณลักษณะประชาธิปไตยของสังคมต่างๆ ได้แก่

1. การใช้เหตุผล ปัจจัยกำหนดความมีเหตุผลของสังคมประชาธิปไตยก็คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องได้รับการรับรู้และแก้ไขร่วมกันโดยทุกๆ ฝ่าย เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ โฆษณา การชุมนุม และการสมาคม จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก

2. การให้ความสำคัญต่อปัจเจกบุคคล หมายถึงการจัดตั้งสถาบันทางการเมืองหรือองค์กรทางสังคมใดๆ จะต้องมีวัตถุประสงค์ หรือรับใช้ปัจเจกบุคคลด้วยกันทั้งสิ้น หลักการที่สำคัญก็คือ ในทางการเมืองแล้วปัจเจกบุคคลจะมีบทบาท และมีอำนาจได้ก็ต่อเมื่อได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์หรือพรรคการเมือง และในทางเศรษฐกิจนั้น ปัจเจกบุคคลจะมีอำนาจในการต่อรองได้ก็จะต้องรวมตัวกันเป็นสหพันธกรรมกร หรือสหพันธ์ชาวไร่ชาวนา เป็นต้น ดังนั้นในสังคมแบบพหุนิยมนี้ปัจเจกบุคคลจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อป้องกันศักดิ์ศรี และผลประโยชน์ของตนเองให้ปลอดภัยจากการถูกคุกคามจากรัฐบาล หรือจากกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ

3. รัฐมีคุณลักษณะเป็นเครื่องมือในการปกครอง ความเชื่อว่ารัฐเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่สูงหมายถึง ตราบาใดที่ปัจเจกบุคคลสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีอิสระเสรี รัฐก็ไม่ควรเข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงด้วย แม้ว่ารัฐอาจ

กระทำได้ผลดีกว่าโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ การศึกษาและศาสนา เป็นต้น รัฐจะเข้าไปแทรกแซงก็ต่อเมื่อความพยายามของปัจเจกบุคคลล้มเหลว ต้องการให้รัฐบาลเข้าช่วยเหลือเท่านั้น

4. หลักการให้ความยินยอมพร้อมใจด้วยใจสมัคร (อาสาสมัคร) ไม่ใช่วิธีการบีบบังคับ หมายถึงการให้ความสำคัญต่อการรวมกลุ่มอย่างสมัครใจของบุคคล โดยปราศจากการบีบบังคับไม่ว่าจะเป็นกลุ่มการเมือง กลุ่มการศึกษา กลุ่มเศรษฐกิจ กลุ่มสุขภาพ และกลุ่มสวัสดิการสังคมต่างๆ ซึ่งเป็นการยืนยันถึงคุณประโยชน์ของการรวมตัวกันของการเป็นกันชนกลุ่มเล็กและการป้องกันมิให้รัฐผูกขาดและรวบอำนาจได้

5. ให้ความสำคัญต่อหลักกฎหมายหมายถึงการหักล้างบทบัญญัติทางกฎหมายจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อใช้กฎหมายด้วยกันเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าสังคมประกอบขึ้นด้วยการรวมตัวขององค์กรสังคมต่างๆ อย่างสมัครใจ รัฐเองก็เช่นกันนับว่าเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวอย่างสมัครใจจากประชาชนเช่นกัน กฎระเบียบจึงสำคัญยิ่งในการก่อให้เกิดความเป็นระเบียบของสังคม

6. ให้ความสำคัญต่อวิถีทางในการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย หมายความว่า เป็นหลักการที่ยอมรับว่า วิถีทางและจุดหมายปลายทางเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ออก ดังนั้น การกระทำใดๆ ก็ตามจะต้องคำนึงถึงหลักความถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญด้วย ถ้าจุดหมายปลายทางเป็นสิ่งที่ดีงามและถูกต้องวิถีทางที่จะไปสู่จุดหมายปลายทางนั้นก็จะต้องดีงามด้วยและถูกต้องด้วยเช่นกัน

7. หลักการโต้เถียงได้แย้ง เจจรรวมขอมและการให้ความยินยอมพร้อมใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์และให้ความยินยอมพร้อมใจ เป็นวิถีทางที่สังคมประชาธิปไตยใช้เป็นหลัก เมื่อมีความคิดเห็นหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างกันในหมู่ประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทราบถึงความคิดเห็นที่หลากหลายเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ในเชิงทฤษฎี สังคมประชาธิปไตยจะต้องปกครอง ด้วยการที่รัฐบาลได้รับอำนาจด้วยความยินยอมพร้อมใจของผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง ถ้ารัฐใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรมกดขี่ข่มเหงและไม่คำนึงถึงสิทธิของประชาชนแล้วทฤษฎีประชาธิปไตยได้มุ่งเสนอแนะให้ประชาชนไม่เพียงแต่มีสิทธิเท่านั้น แต่จะต้องมีหน้าที่ในการก่อการปฏิวัติล้มล้างรัฐบาลเผด็จการลงได้ อย่างไรก็ตามสิทธิในการก่อการปฏิวัติจะเกิดขึ้นได้ จะต้องเกิดขึ้นหลังจากเจรจาต่อรองและการขอความยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่ก่อนด้วย

8. การยอมรับในความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน เป็นจุดสำคัญของลัทธิประชาธิปไตย ประชาธิปไตยมิได้อ้างว่ามนุษย์ทุกคนต้องเหมือนกันเพียงแต่ยั่วว่า มนุษย์ทุกคนจะต้องมีความนับถือในความเท่าเทียมกันของทุกๆ คน โดยใช้หลักเหตุผลเป็นเครื่องประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น มนุษย์ทุกคนจึงเกิดมาอย่างเท่าเทียมกัน จึงมีสิทธิที่จะแสวงหาความสุขใ้ตนโดย

ไม่สร้างความทุกข์และความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น อีกทั้งมนุษย์ทุกคนควรที่จะได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิตด้วยไม่ว่ามีฐานะ ชาติกำเนิด การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่แตกต่างกันเพียงใดก็ตาม

นอกจากนี้แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยได้มีหลายท่านได้ให้ไว้ดังนี้

ซาร์เจนท์ (Sargent 1972, อ้างถึงใน สุรินทร์ เกษมชัยนันท์ 2536 : 34-35) ได้ให้ทัศนะของอุดมการณ์ประชาธิปไตยว่าควรจะเป็นดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นหลักพื้นฐาน ราษฎรจำเป็นต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเมืองไม่มากก็น้อยไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม
2. การมีความเสมอภาคในระดับหนึ่งในหมู่ราษฎร ก็จะต้องมีความเสมอภาคทางการเมือง เสมอภาคตามกฎหมาย เสมอภาคในโอกาส เสมอภาคทางเศรษฐกิจ และเสมอภาคทางสังคม
3. การมีเสรีภาพในระดับหนึ่งในหมู่ราษฎร ก็จะต้องมีเสรีภาพพื้นฐาน เป็นต้นว่าเสรีภาพในการออกเสียงลงคะแนน เสรีภาพในการพูด การพิมพ์ การโฆษณา เสรีภาพในการที่จะไม่ถูกผู้อื่นใช้อำนาจตามอำเภอใจต่อตน เสรีภาพทางศาสนา เสรีภาพในการเคลื่อนไหวและเสรีภาพในการประชุมกัน
4. การมีระบบตัวแทน กล่าวคือ จะต้องมิตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชนในการปกครองและบริหารประเทศ โดยมีเสรีภาพในการตั้งและดำเนินการพรรคการเมือง
5. มีระบบการเลือกตั้งซึ่งถือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก ที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยเป็นสำคัญและการเลือกตั้งที่เป็นสิทธิการเลือกตั้งทั่วไป
6. การมีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บท ในการปกครองระบอบใดๆ ก็ตาม ย่อมต้องมีกฎหมายแม่บทเพื่อวางหลักการทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างรูปแบบการจัดสรรอำนาจ สถาบันและความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันต่างๆ ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของประชาชนต่อรัฐในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดหรือวางรากฐานที่สำคัญยิ่งของระบบการปกครองโดยแสดงออกถึงหลักการต่างๆ อย่างชัดเจนเป็นหลักประกัน และป้องกันการบิดเบือนและการดำเนินการตามอำเภอใจของผู้มีอำนาจ เพราะจะเห็นได้ว่าโดยทั่วไป รัฐธรรมนูญจะกำหนดถึงอำนาจอธิปไตย ที่มาของสิทธิ และการใช้สิทธิหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและสถาบันที่ให้อำนาจไว้เป็นการแน่นอน

อัลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verba 1965 : 18-30) ได้กล่าวถึงคนที่มีความคิดหรืออุดมการณ์ประชาธิปไตยนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย และจะต้องมีความสำนึกในความสามารถทางการเมืองของตนเอง กล่าวคือเชื่อว่าคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ เรียกว่า วัฒนธรรมของพลเมือง ที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองประชาธิปไตย ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวมีลักษณะดังนี้

1. ความมีเหตุผล
2. การเข้าร่วมในทางการเมืองอย่างกระตือรือร้น
3. การมีความรู้ในเรื่องการเมือง
4. การสำนึกในความสามารถทางการเมืองของตน
5. การตัดสินใจปัญหาใดๆ ทางการเมืองจะต้องวัดและประเมินจากหลักฐานต่างๆ

ตามมติส่วนใหญ่มากกว่าการใช้อำนาจส่วนตัว

ดาลท์ (Dahl 1972 : 142-155) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัย 8 ประการที่ใช้กำหนดคุณลักษณะการปกครองในระบบประชาธิปไตยของสังคมต่างๆ ไว้คือ

1. เปิดโอกาสให้มีเสรีภาพด้านความคิดและการแสดงออก รวมทั้งให้โอกาสชนกลุ่มน้อยที่จะแสดงความคิดเห็นเป็นที่ประจักษ์แก่ทั้งผู้นำ และประชาชนทั่วไป

2. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในวิถีชีวิตทางการเมือง ทางสังคม

3. เมื่อความขัดแย้งได้เกิดขึ้น การตัดสินใจของรัฐบาลจะต้องอยู่ใต้การควบคุมของผู้มีสิทธิออกเสียงและประชาชนเสียงข้างมาก

4. การวิพากษ์วิจารณ์ และการตัดสินใจทางการเมืองจะต้องประกอบด้วยความมีเหตุผลเพื่อให้ผู้นำและประชาชนเกิดความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย และวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในนโยบายของชาติ

5. ความเห็นพ้องต้องกันในการวิพากษ์วิจารณ์ และการตัดสินใจทางการเมือง จะเกิดการสร้างของชนกลุ่มใหญ่ที่มีความเห็นพ้องต้องกันเป้าหมาย ในขณะที่เดียวกัน การลดจำนวนกลุ่มคนที่มีความเห็นขัดแย้งหรือไม่พอใจจะช่วยให้การบังคับการใช้กำลังกระทำต่อชนกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น

6. มีการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมีการใช้กำลังรุนแรงน้อยที่สุด

7. การแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของสังคมนั้นจะต้องคำนึงถึงความเห็นพ้องต้องกันของทั้งผู้นำและประชาชนส่วนใหญ่

8. ประชาชนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นและความจงรักภักดีต่อรัฐธรรมนูญในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

โดยสรุประบบการเมืองแบบประชาธิปไตยก็คือ เป็นระบบการเมืองที่ให้อิสระในการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้เป็นไปตามธรรมชาติมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยมีหลักการดังนี้ (ถวัลย์ มาศจรัส 2542 : 19-26)

1. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน
3. การมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
4. เป็นการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน
5. ความมีเหตุผล
6. ความเสมอภาค
7. ยึดหลักนิติธรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายและลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจ เป็นเรื่องของความสามารถที่ผู้หนึ่งปฏิบัติเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น (Arterton and Hahn 1975 : 1) ดังนั้นจึงมีข้อสงสัยว่าในสังคมหนึ่งๆ ใครคือผู้มีอำนาจและใช้อำนาจ ใครเป็นผู้กำหนดนโยบายสำหรับผู้อื่น ในบางสังคมที่มีประชาธิปไตยแบบตัวแทนจะมีผู้ตอบว่าคือผู้ที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตน กล่าวคือประชาชนนั่นเองที่ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการปกครองของสังคมของตนโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง

ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองคือระดับที่ประชาชนมีความสนใจ กระตือรือร้นในเรื่องการเมือง กล่าวคือเป็นเรื่องของจำนวนประชาชนที่เกี่ยวข้องและจำนวนกิจกรรมที่ปฏิบัติ (McLean 1996 : 3) แต่คำว่ามีส่วนร่วมในทางการเมืองคืออะไรนั้นค่อนข้างซับซ้อนเพราะจะมีคำถามตามมาว่าการเมืองคืออะไร กิจกรรมอะไรบ้างที่จัดเป็นกิจกรรมทางการเมือง เพื่อความเข้าใจในการศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมในทางการเมืองผู้วิจัยจึงศึกษาจำกัดความของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้เชี่ยวชาญหลายท่านดังนี้

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองหมายถึงการที่บุคคลจะต้องได้รับผลประโยชน์โดยการตัดสินใจซึ่งกระทำโดยสถาบันทางการเมืองและสังคม และจะต้องร่วมในการตัดสินใจด้วย (Bullock and Stattybrass 1977 : 5)

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) แม้จะได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางทั้งในแวดวงวิชาการและวงการอื่น ๆ มานานพอสมควร รวมทั้งได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมือง หรือเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสมัยใหม่ทางการเมือง แต่ก็ยังไม่เป็นที่ตกลงกันแน่ชัดเกี่ยวกับความหมายหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยแมคคอสกี้ (MacClosky 1968, อ้างถึงใน อุษา โหรา เรื่อง 2540 : 14) ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าเป็นการกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง

มิลเบรทและโกเอล (Milbrath and Goel 1972, อ้างถึงใน เสน่ห์ นนทะโชติ 2526 : 22) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบการเมือง จากความหมายนี้ มิลเบรทจึงเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองกินความรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใดๆ เพื่อมีอิทธิพลต่อผลที่ออกมาทางการเมือง

จรรยา สุภาพ (2522 : 310) ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงการมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ และในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง

นรนิติ เศรษฐบุตร (2528 : 889-901) อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า คือการปฏิบัติการในลักษณะใดๆ ก็ได้แต่ด้วยความเต็มใจ เพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและการเลือกผู้นำรัฐ

สำหรับ ฮันติงตัน และ โดมิงเกซ (Huntington and Dominguez 1968, อ้างถึงใน เสน่ห์ นนทะโชติ 2526 : 33) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง “กิจกรรม หรือการกระทำของประชาชน ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือ

ล้มเหลวทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจรวมถึงการเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง และการใช้กำลังรุนแรง”

ในผลงานอีกชิ้นหนึ่งของ ฮันดิงตัน ซึ่งเสนอร่วมกับ เนสัน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจไว้ดังนี้ (เสนห์ นนทะโชติ 2526 : 35-36)

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล” โดยฮันดิงตันได้พิจารณาถึงแง่มุมที่สำคัญของนิยามนี้ในการกำหนดขอบเขตความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหมายถึงเฉพาะการกระทำ ไม่รวมถึงเจตคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ชนักการเมืองอาชีพ (political professional) เช่น ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองกิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดา นั้น จะมีลักษณะเป็นช่วงๆ ไม่ต่อเนื่อง (intermittent) เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (part-time) และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่นๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่นๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

นอกจากนี้ ไวเนอร์ (Weiner 1971 : 160-163) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ต่างๆ กันในขอบเขตความสนใจต่างๆ ดังนี้

1. การกระทำในเชิงสนับสนุนและเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล
2. ความพยายามที่สำเร็จผลในการส่งผลกระทบต่อการกระทำของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล
3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงเฉพาะถึง การกระทำของพลเมืองที่ได้รับการรับรองว่าถูกต้องตามกฎหมาย
4. นักคิดแนวประชาธิปไตยบางกลุ่มเห็นว่า การมีตัวแทน (Representation) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมที่สุด สำหรับสังคมขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนมาก เพราะประชาชนนับล้านคนย่อมไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการของรัฐบาลได้โดยตรงอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความเหงาหน่ายทางการเมือง (Alienation) ก็อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเหงาหน่ายทางการเมืองเป็นความรู้สึกอย่างรุนแรงที่จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้ายุ่งเกี่ยวก็ไม่ทำให้เกิดผล มองไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากความเฉชาเมินเฉยทางการเมือง (apathy) กล่าวคือ การขาดความสนใจสิ้นเชิง และไม่กระทำการใดๆทางการเมืองเลย

6. ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองเอง (Participant) หมายถึง ผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเข้าเกี่ยวข้องทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสนใจกับปัญหาสาธารณะ ฯลฯ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้ อาจรวมถึงกิจกรรมที่ไม่ขัดแย้งเท่าการลงคะแนนเสียง บางครั้งแม้จะไม่ไปลงคะแนนเสียง แต่มีการติดตามข่าวสารการเมือง ถกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมือง ก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง

7. การกระทำที่ “ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวา” (Persistence continuum) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบันและมีการจัดตั้ง หรืออาจเป็นการกระทำที่ประทุขึ้นทันทีทันใด เช่น การก่อการจลาจล

8. ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของระบบราชการและข้าราชการ

9. ในบางความหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงเฉพาะกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น

10. การกระทำทางการเมืองซึ่งแต่ละสังคมจะมีความเห็นแตกต่างกันไป ในสังคมหนึ่งอาจจะถือได้ว่าเป็นการกระทำทางการเมือง แต่อีกสังคมอาจจะถือว่าไม่เป็นก็ได้ ในช่วงเวลาหนึ่งถือได้ว่าเป็นการกระทำทางการเมือง แต่อีกช่วงเวลาอาจไม่ถือได้ว่าเป็นการกระทำทางการเมืองก็ได้

จากความหมายทั้ง 10 ประการดังกล่าว ไวน์เนอร์ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง “การปฏิบัติการโดยสมัครใจใดๆ (any voluntary action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์กรหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น”

จากความหมายนี้ ไวน์เนอร์ ได้เน้นประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประเด็น คือ ต้องเป็นการกระทำ (action) มิได้หมายรวมถึง เจตคติหรือความรู้สึกด้วย ประการที่สอง หมายความว่าเฉพาะกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นไปได้โดยสมัครใจ (Voluntary) จึงไม่รวมไปถึงการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปโดยสมัครใจ เช่น การถูกเกณฑ์ทหาร หรือการเสียดาย และประการที่

สาม การใช้ความหมายนี้ต้องมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ในระบบการเมืองนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้วย

กล่าวโดยสรุปคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงการที่บุคคลมีการแสดงออก โดยความสมัครใจถึงการให้ความสนใจทางการเมือง โดยเป็นพฤติกรรมที่มีอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่อการตัดสินใจหรือการทำงานของรัฐบาล ทั้งโดยตรงและทางอ้อมก็ตาม ซึ่งพฤติกรรมอาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือถูกกฎหมาย มีการรวมกลุ่มหรือไม่รวมกลุ่ม อาจใช้ความรุนแรงหรือไม่รุนแรง และประสบผลสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ตาม

สำหรับอัลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verba 1965 : 21-36) กล่าวถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีความแตกต่างกันตามวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละบุคคล โดยแบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ไม่คิดจะมีส่วนร่วม หรือมีบทบาทในทางการเมือง บุคคลที่มีวัฒนธรรมแบบนี้จะไม่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเลย

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไฟร์ฟ้า เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกกระบวนการทางการเมือง และไม่มีความรู้สึกว่าตนอยู่ในฐานะที่มีความหมาย หรือมีอิทธิพลทางการเมือง

3. วัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่เข้าใจระบบการเมือง มีการรับรู้ต่อโครงสร้างทางการเมืองและการบริหาร ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความรู้สึกที่ตนเองมีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รอตและวิลสัน (Roth and Wilson 1980, อ้างถึงใน สถาบันพระปกเกล้า 2545 : 15-17) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ดู ซึ่งได้แก่การให้ความสนใจต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพยายามชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์และการร่วมชุมนุมทางการเมือง

2. ระดับกลางหรือระดับผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในโครงการของชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3. ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ การมีตำแหน่งและทำงานเต็มเวลาให้แก่พรรคการเมือง การได้รับเสนอชื่อให้เข้าแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมืองและการได้รับตำแหน่งทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสามระดับนี้เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ มิลแบรธและโจเอล (Milbrath and Goel 1977, อ้างถึงในมลินี สมภพเจริญ 2547 : 67) ที่เห็นว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นี และ เวอร์บา (Nie and Verba, อ้างถึงใน วัชรวิทย์ 2545 : 19-24) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยพิจารณาเฉพาะการกระทำหรือกิจกรรมกรณีที่ไม่ขัดต่อกฎหมายเป็นสำคัญดังนี้

1. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนในระดับต่างๆ ของประเทศ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญเป็นอย่างมาก

2. การประท้วงและเรียกร้อง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกแบบหนึ่งที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยปราศจากการบังคับหรือปลุกกระดม แต่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองลักษณะนี้อาจขยายผลเป็นการจลาจลที่ผิดกฎหมายได้

3. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพอเป็นพิธีหรือเพื่อสนับสนุนรัฐบาล เป็นการกระทำที่ประชาชนเข้าร่วมสนับสนุนรัฐบาลทั้งในด้านนโยบายหรือให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศชาติ

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบระดม เป็นการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยการปลุกกระดมในการมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนมักจะให้ความร่วมมือโดยไม่เต็มใจนัก

5. การกระทำที่เป็นเอกเทศของแต่ละบุคคลต่อปัญหาการเมืองและสังคม

6. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามกลุ่มต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

7. กิจกรรมที่ใช้ความรุนแรงและเป็นการกระทำที่อาจผิดกฎหมายซึ่งเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบไม่ปกติ

สำหรับงานวิจัยนี้จะยึดถือรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นหลัก ได้แก่ การใช้สิทธิออกเสียง การมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนรัฐบาลในด้านนโยบายหรือให้ความร่วมมือในด้านการพัฒนาประเทศ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามกลุ่มต่างๆ เป็นต้น เนื่องจากเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตามในงานวิจัยของไทย ได้นิยามการวัดตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมไทย เช่น งานวิจัยแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีกรมการสภาตำบล อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง (สมควร ชันเงิน 2533 : 42-43) โดยให้นิยามตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือระดับความแตกต่างของการทำกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่ การทำกิจกรรมทางการเมือง 13 กิจกรรม คือ

1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้ง
2. การติดตามข่าวสารทางการเมือง
3. ร่วมสัมมนาปัญหาทางการเมืองและรับฟังการถ่ายทอดการประชุมสภา
4. การติดตามสอบถามข่าวการบริหารงานของรัฐบาล
5. การวิพากษ์วิจารณ์ถกเถียงปัญหามันเมือง
6. การเข้าร่วมประชุมสภาตำบลหรือประชุมอื่นๆ
7. การเสนอความคิดเห็นในที่ประชุม
8. การไปฟังการณรงค์ทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
9. การเป็นหัวคะแนนในการหาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
10. การไปร่วมเดินขบวนประท้วงเพื่อให้หน่วยงานรัฐแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
11. การร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
12. การเสนอปัญหาโดยวิธีการต่างๆ เช่น ลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาต่อ
นักการเมือง หรือต่อรัฐบาล
13. สนับสนุนด้านการเงิน หรือด้านแรงงาน ช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการ
เลือกตั้ง

จากนิยามการวัดตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมไทย ผู้วิจัยจะวัดการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษาตามความเหมาะสม

ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง รับฟังการถ่ายทอดการประชุมสภา การติดตามสอบถามข่าวการบริหารงานของรัฐบาล การวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาบ้านเมืองและการไปฟังการรณรงค์ทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาสามารถกระทำได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนและการสื่อสารกับสื่อบุคคล มีผลต่อการพัฒนาเจตคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เปิดรับสื่อมวลชนเพื่อข่าวสารประเภทให้ความบันเทิง ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเมืองนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ติดตามจากสื่อโทรทัศน์ในระดับค่อนข้างสูงและจากหนังสือพิมพ์และวิทยุในระดับปานกลาง สื่อบุคคลที่นิสิตนักศึกษามีการสื่อสารทางการเมืองด้วยมากที่สุดคือ กลุ่มเพื่อน รองลงมาคือ บุคคลในครอบครัว โดยมีการสื่อสารกับสื่อบุคคลทั้งสองกลุ่มเป็นครั้งคราว ส่วนครู-อาจารย์ เป็นสื่อบุคคลที่นิสิตนักศึกษามีการสื่อสารทางการเมืองด้วยในระดับค่อนข้างน้อยมาก

อุษา โหราเรือง (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่านักศึกษาเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนมากกว่าสื่อบุคคลและมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับค่อนข้างต่ำโดยระดับการเปิดรับข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น แตกต่างกันตามลักษณะประชากรศาสตร์โดยที่ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองของนักศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

นิลุบล ใจอ่อนนุ่ม (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความเข้าใจวิธีการเลือกตั้งแบบใหม่ ในขณะที่ความเข้าใจวิธีการเลือกตั้งแบบใหม่นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อาชวินท์ อนันตกุล (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาที่กระทำมากคือ การใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาคือการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองและการบริหาร ส่วนการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สนับสนุนและคัดค้านการกระทำของรัฐบาลอยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านทางอินเทอร์เน็ต ความคิดและพฤติกรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครที่อยู่ในระดับมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผู้วิจัยจะศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถาบันการศึกษาและรายได้เฉลี่ยของนักศึกษา

เพศ ชัยวัฒน์ รัชขจร (2522 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับพอควรไปเลย และความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง โดยพบว่าเพศชายมีความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

ปกรณณ์ คุณารักษ์ (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องความเข้าใจ เจตคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม พบว่าเพศชายเข้าใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง อีกทั้งปัจจัยที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตไม่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจ เจตคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต

พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับสื่อความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่านักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน

ฐิติ วิทยสรณะ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับความรู้เจตคติและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษาเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกันตามลักษณะประชากรศาสตร์แต่ลักษณะทางประชากรเรื่องเพศที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน

เทิดศักดิ์ ฤทธิชัย (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม: ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

ขวัญดาว ลือเปี่ยม (2545 : 36) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวคิดในการพัฒนาและศักยภาพของ สตรี : ศึกษาเฉพาะสตรีในองค์กร พบว่าอุปสรรคสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเพศ หญิงเกิดจากวัฒนธรรมทางการเมืองและค่านิยมดั้งเดิมที่ฝังรากลึกเกี่ยวกับบทบาททางเพศ ทำให้ สตรีขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อายุ พรทิพย์ เย็นจะบก (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสาร การเมืองจากสื่อมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่พบว่าอายุและการสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองในเรื่อง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองในเรื่องของ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มสตรี

รังสิมา ศิริรังษี (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า อายุและที่อยู่อาศัย มีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเจตคติ ที่มีต่อการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการไปหรือไม่ไป ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

วิภาดา บุนนาค (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบท ศึกษาเฉพาะกรณี อ.วารินชำราบ จ. อุบลราชธานี พบว่าระดับการสื่อสาร เพศ อายุ และการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นิลุบล ใจอ่อนนุ่ม (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่าระดับการ เปิดรับข่าวสารและระดับความเข้าใจวิธีการเลือกตั้งแบบใหม่ของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ

สถาบันการศึกษา รังสิมา ศิริรังษี (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างเจตคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 ของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่า สถาบันการศึกษา สาขาวิชา เพศ และฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีอิทธิพล ต่อเจตคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา

อุษา โหราเรื่อง (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศแตกต่างกันตามเพศ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษาและสถานภาพการทำงาน

รายได้เฉลี่ยของนักศึกษา รังสิมา ศิริรัมย์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่า ตัวแปรทางฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา

จิตติพล ผลพฤษยา (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของการรับรู้เหตุการณ์ทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกัน มีระดับการรับรู้เหตุการณ์ข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่างกัน

จิรัชชาติ นาคสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่ารายได้ของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธวัชชัย ปิยนนทยา (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนให้เป็นประชาคมท้องถิ่นกรณีศึกษาชุมชนเขตสาทร กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ การดำรงตำแหน่ง การศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงานในชุมชนและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนให้เป็นประชาคมท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน

เสน่ห์ นนทะโชติ (2526 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทไทย ที่บ้านวังคล้า อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้ที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองสูงมีแนวโน้มจะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูงกว่าผู้ที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองต่ำ และปริมาณการเปิดรับการสื่อสารทั้งจากสื่อมวลชนและจากการสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

วิชัย โวหารดี (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อ.เมือง จ.ยโสธร พ.ศ.2530 พบว่าประชาชนรับข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ การสื่อสารระหว่างบุคคลมีส่วนทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมืองเพิ่มขึ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และพบว่าเพื่อนเป็นช่องทางที่สำคัญของข่าวสารการเมืองและยังมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งมากกว่าช่องทางอื่น

จริญญา เจริญสุขไส (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชน

พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับสื่อความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อต่างกัน

นิลุบล ใจอ่อนนุ่ม (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลในระดับปานกลางโดยระดับการเปิดรับแตกต่างกันตามลักษณะประชากรศาสตร์

จารุณี รุทธะกาญจน์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเมืองท้องถิ่นกับการพัฒนาการทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาลักษณะของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ทิวากรณ์ กองแก้ว (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย พบว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองทำให้ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางการเมือง

อัครเมศวร์ ทองนวล (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการเมืองเฉพาะกรณีครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่าความดีในการสื่อสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความรู้ข่าวสารทางการเมือง กล่าวคือครูที่มีความดีในการสื่อสารทางการเมืองสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ข่าวสารทางการเมืองมากกว่าครูที่มีความดีในการสื่อสารทางการเมืองต่ำกว่า

ต้องฤดี ปุณณกันต์ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนา ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน โดยศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปริมาณการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนแต่ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารระหว่างบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของประชาชน

วิชัย ไวหารดี (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างการศึกษาเลือกตั้งศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อ.เมือง จ.ยโสธร พ.ศ.2530 พบว่าประชาชนที่มีความรู้สูงมีแนวโน้มในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งข่าวที่หลากหลายและมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

จริญญา เจริญสุขใส (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับการไปใช้สิทธิของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ปี 2538 พบว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองรวมถึงการไปใช้สิทธิออกเสียง แต่สื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียง ปัจจัยเพศและอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง แต่ปัจจัยการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อบุคคล

ฐิติ วิทยสรณะ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับความรู้เจตคติและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับความรู้ทางการเมืองนั้นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่เจตคติทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

จินตนา ปัญญาอาวุธ (2541 : 188) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการสื่อสารและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทศนคติและการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมือง พ.ศ.2540 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าคนที่มีการศึกษาดำเนินแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าคนที่มีการศึกษาสูง เนื่องจากคนที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่มีฐานะที่ดี มีความได้เปรียบทางสังคมจึงไม่เรียกร้องอะไรมากนัก ขณะที่คนอีกชนชั้นหนึ่งมีการศึกษาดำเนินต่ำกว่าตนยังด้อยโอกาสทางสังคม รู้สึกว่าสังคมไม่มีความยุติธรรมจึงต้องเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเป็นประชาธิปไตยเพื่อสังคม คนที่มีการศึกษาดำเนินมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าคนที่มีการศึกษาสูง

อาชวินท์ อนันตกุล (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร พบว่าการรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางการเมืองของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติทางการเมือง

ไกรวุธ จิระบุตร (2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องเจตคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีเจตคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสำนึก มีความกระตือรือร้น สนใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

สนธิ จรอนันต์ (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการอบรมและการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรือไทย ได้ศึกษาเจตคติทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายเรือ ประจำปีการศึกษา 2521 ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 513 คน พบว่านักเรียนนายเรือมีเจตคติทางการเมืองทั้งแบบอำนาจนิยมและประชาธิปไตยรวมอยู่ในคนเดียวกัน แต่มีความโน้มเอียงไปทางอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย

ต้องฤดี ปุณณกันต์ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนา ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน โดยศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปริมาณการเปิดรับการสื่อสารทั้งจากสื่อมวลชนและจากการสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับเจตคติของประชาชน

จริญญา เจริญสุขใส (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ปี 2538 พบว่าเจตคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียง

สาลินี หลีหเจริญกุล (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการสื่อสารกับความรู้ เจตคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมการสื่อสารพบว่าการชมข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากโทรทัศน์มีผลต่อเจตคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองผู้ลงคะแนนมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย

ชยัน สมนิยาม (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์มีทัศนคติด้านสิทธิและหน้าที่ปวงชนชาวไทยอยู่ในระดับมาก ด้านความคิดเห็นต่อสิทธิในการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ด้านความคิดเห็นต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับมาก และด้านความคิดเห็นต่อ

สมาชิกวุฒิสภาอยู่ในระดับมาก ภาพรวมของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทผู้บัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยเป็นอย่างมาก

งานวิจัยในต่างประเทศ

ลาสฟีลด์และคณะ (Lazarsfeld and others, อ้างถึงใน อุษา โหราเรื่อง 2540 : 17) ได้วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี 1940 พบว่าสื่อมวลชนไม่ได้มีอิทธิพลในการออกเสียงโดยตรงแต่ข่าวสารจะไหลผ่านจากสื่อมวลชนไปยังผู้นำความคิดเห็นในลักษณะการสื่อสารแบบ 2 จังหวะ (Two-step Flow of Communication) ซึ่งมีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมาก ซึ่งต่อมาได้มีการวิจัยซ้ำและได้ผลยืนยันจนกลายเป็นทฤษฎีคลาสสิกที่ใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

แคล์ปเปอร์ (Klapper 1960, อ้างถึงใน จูดี วิทยสรณะ 2540 : 29) ได้ทำการศึกษาและสรุปงานวิจัยที่สำคัญเกี่ยวกับอิทธิพลของการสื่อสารมวลชน และสรุปให้เห็นถึงความสามารถของการสื่อสารมวลชนในการที่จะเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของบุคคลว่า โดยปกติการสื่อสารมวลชนนั้นไม่ใช่สาเหตุสำคัญเพียงประการเดียวที่จะทำให้เกิดผลในผู้รับสาร แต่จะทำหน้าที่ร่วมกันหรือมีปัจจัยหรืออิทธิพลที่เป็นตัวกลางอื่นๆ มากกว่า และประสิทธิภาพของการสื่อสารมวลชนขึ้นอยู่กับลักษณะต่าง ๆ ของการสื่อสาร แหล่งสาร หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ของการสื่อสารด้วย

แม็คเนลลีและฟอนเนสกา (McNelly and Fonesca 1964, อ้างถึงใน จูดี วิทยสรณะ 2540 : 29) พบว่าการใช้สื่อที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจข่าวสารทางการเมืองได้ดีกว่าการใช้วิทยุ และโทรทัศน์ที่ประชาชนถือว่าเป็นสื่อที่ใช้สำหรับให้ความบันเทิง ในการศึกษาครั้งนี้ McNelly and Fonesca ศึกษากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยคอซตาริกัน พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลต่อการสนใจข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษา

ชเรมม (Schramm 1964 : 75) พบว่า ถ้าคนมีการศึกษาสูงแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพใด มีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ความสนใจข่าวสารการเมืองจะไม่แตกต่างกัน แต่ถ้ามีการศึกษาต่ำแล้ว การมีฐานะดีขึ้น มีอาชีพที่มีค่านิยมสูงในสังคมจะช่วยเพิ่มความสนใจข่าวสารการเมืองให้กับประชาชน

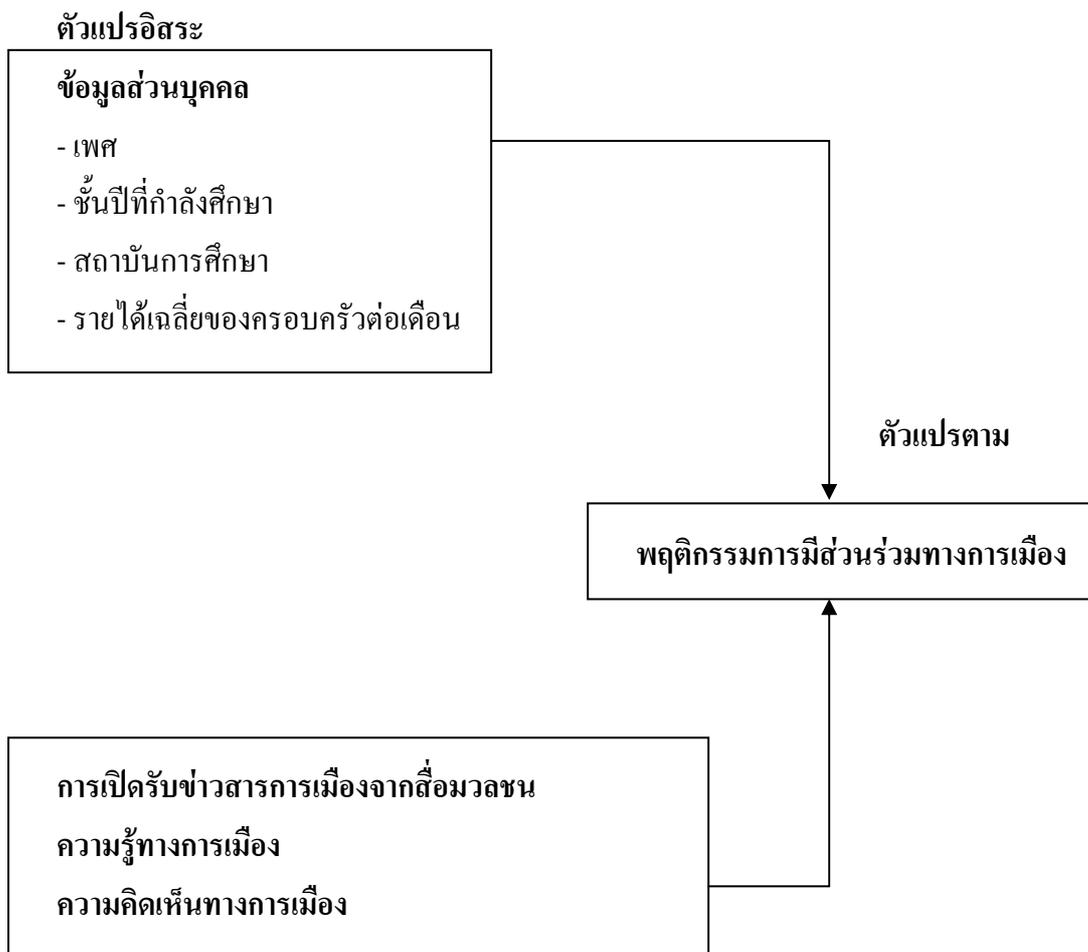
บีเกอร์และเปรสตัน (Beeker and Preston 1969 : 197-209, อ้างถึงใน นิลุบล ใจอ่อน น้อม 2543 : 46) พบว่าการใช้สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางการเมือง คือผู้ที่สนใจกิจกรรมทางการเมืองหรือเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองจะสนใจข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่

ไม่เคยร่วมและพบว่าผู้ที่มีความศรัทธาในระบบการเมืองว่าจะมีส่วนช่วยสังคมได้จะเป็นผู้ที่มี การศึกษาสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและเป็นผู้ที่ติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ

บิชอป (Bishop 1973, อ้างถึงใน นิลนิต ใจอ่อนน้อม 2543 : 46) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรด้านภูมิหลังของบุคคลกับความรู้ในข่าวสารทางการเมือง พบว่าตัวแปรทางด้านภูมิ หลังซึ่งได้แก่ เพศ อายุ อาชีพและการศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับความรู้ในข่าวสารการเมืองของ บุคคล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา พบว่าตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมือง มีความสัมพันธ์กัน จึงได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภูมิที่ 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยในการดำเนินการวิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยคือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเกิดประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงกำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการจัดเตรียมโครงการวิจัยเพื่อให้เกิดระบบดำเนินการตามโครงการ เป็นขั้นตอนของการศึกษาปัญหา โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ การสัมภาษณ์ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน แบบสอบถามวัดความรู้ทางการเมือง แบบสอบถามความคิดเห็นทางการเมืองและแบบสอบถามการวัดพฤติกรรมกาเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และเสนอโครงการวิจัยต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 1 ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัย เพื่อเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามประเด็นที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์และรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์(วิทยาเขตกำแพงแสน) มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยมหิดล(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมและมหาวิทยาลัยศิลปากร(วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 40,791 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์(วิทยาเขตกำแพงแสน) มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยมหิดล(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากร(วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) จำนวน 396 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัย	ประชากร	ตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน)	5,105	50
มหาวิทยาลัยคริสเตียน	1,643	16
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยาเขตศาลายา)	1,973	19
มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา)	9,931	96
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	14,262	138
มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์)	7,877	77
รวมทั้งสิ้น	40,791	396

ที่มา : กองแผนงาน, ฝ่ายทะเบียนมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์(วิทยาเขตกำแพงแสน) มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยมหิดล(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2550.

ดังนั้นมีจำนวนนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ใน
สถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษา 2550 ในจังหวัดนครปฐม 6 แห่ง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 40,791 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane 1973 : 725,
อ้างถึงใน ประคอง วรรณสูตร 2542 : 10-11)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

สูตร

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร เท่ากับ 40,791

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างกำหนดให้เท่ากับ 0.05

เมื่อนำมาคำนวณตามสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= 40,791 / \{1 + 40,791(0.05)^2\} \\ &= 396.12 \end{aligned}$$

จากจำนวนประชากรทั้งหมด 40,791 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 396 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้
เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

1.2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน

1.3 ความรู้ทางการเมือง

1.4 ความคิดเห็นทางการเมือง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของนักศึกษา จำนวน 13 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบ Likert scale โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดค่าคะแนนดังนี้ คือ

เปิดรับข่าวสารเป็นประจำทุกวัน	ได้ 5 คะแนน
เปิดรับข่าวสาร 5-6 วัน/สัปดาห์	ได้ 4 คะแนน
เปิดรับข่าวสาร 3-4 วัน/สัปดาห์	ได้ 3 คะแนน
เปิดรับข่าวสาร 1-2 วัน/สัปดาห์	ได้ 2 คะแนน
ไม่เคยเปิดรับข่าวสารเลย	ได้ 1 คะแนน

เกณฑ์ในการประเมินระดับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แปลความหมายคะแนนตามเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Mid Point) ของช่วงคะแนน (Class Interval) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับต่ำมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับสูงมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดความรู้ทางการเมืองจำนวน 20 ข้อ โดยวัดความสามารถในการจดจำ ระลึกถึงประเด็นที่สำคัญและวิเคราะห์เรื่องใดเรื่องหนึ่งทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่นำเสนอทางสื่อมวลชน ซึ่งทำการวัดความรู้ทางการเมืองด้วยคำถามแบบปรนัย 2 ตัวเลือกคือ ใช่หรือไม่ใช่ กำหนดให้คะแนนผู้ที่ตอบถูกได้ข้อละ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน

ข้อคำถามข้อที่ 1,2,8,9,12,14,15,16,19 และ 20	ตอบใช่ ค่าคะแนนได้เท่ากับ 1 ตอบไม่ใช่ ค่าคะแนนได้เท่ากับ 0
ข้อคำถามข้อที่ 3,4,5,6,7,10,11,13,17 และ 18	ตอบใช่ ค่าคะแนนได้เท่ากับ 0 ตอบไม่ใช่ ค่าคะแนนได้เท่ากับ 1

จากนั้นคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยของระดับความรู้ โดยกำหนดว่า

ค่าคะแนน $< \bar{X} - 1S.D.$ หรือ ต่ำกว่า 12.96 คะแนน หมายถึงความรู้ทางการเมือง
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ในระดับต่ำ

ค่าคะแนนตั้งแต่ $\bar{X} - 1S.D.$ ถึง $\bar{X} + 1S.D.$ หรือ 12.96 ถึง 18.28 คะแนน หมายถึง
ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ในระดับปาน
กลาง

ค่าคะแนน $> \bar{X} + 1S.D.$ หรือมากกว่า 18.28 ถึง 20.00 คะแนน หมายถึงความรู้
ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จำนวน 25 ข้อ ข้อคำถามเป็นเชิงบวกและเชิงลบ ข้อคำถามที่เป็น
คำถามเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1, 3, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24 และ 25 ส่วนข้อ
คำถามที่เป็นคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 2, 4, 5, 9, 10, 18 และ 22 ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการรับรู้หรือความรู้สึก และความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการรับรู้หรือความรู้สึก และความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นส่วนมาก
เฉยๆ	หมายถึง ข้อความนั้นไม่แน่ใจว่าตรงกับการรับรู้หรือ ความรู้สึกและความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการรับรู้หรือความรู้สึก และความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามเพียงเล็กน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับการรับรู้หรือความรู้สึก และความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามเลย

โดยวัดจากการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นจากการเปิดรับสื่อมวลชน โดยมี
ข้อความที่กำหนดเป็นตัวชี้วัดความรู้สึกและความคิดเห็น โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ข้อความเชิงบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้ 5 คะแนน
เห็นด้วย	ได้ 4 คะแนน
เฉยๆ	ได้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ได้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ได้ 2 คะแนน
เฉยๆ	ได้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ได้ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้ 5 คะแนน

เกณฑ์ในการประเมินระดับความคิดเห็นทางการเมือง ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ แปลความหมายคะแนนตามเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Mid Point) ของช่วงคะแนน (Class Interval) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับเฉยๆ

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการวัดพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จำนวน 17 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับได้แก่

มากที่สุด	หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้ง
มาก	หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติกิจกรรมนั้นบ่อยครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติกิจกรรมนั้นบางครั้งคราว
น้อย	หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติกิจกรรมนั้นนานๆ ครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นเลย

หรือไม่เคยมีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

การวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษา โดยสร้างเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบ Likert scale โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดค่าคะแนนดังนี้ คือ

มากที่สุด	ได้ 5 คะแนน
มาก	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
น้อย	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ได้ 1 คะแนน

เกณฑ์ในการประเมินระดับพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ แปลความหมายคะแนนตามเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Mid Point) ของช่วงคะแนน (Class Interval) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาของแบบสอบถาม จากนั้นดำเนินการปรับแก้แบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จหากคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามนิยามตัวแปรตามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ 2 ท่านและด้านการวัดผลและการประเมินผล 1 ท่าน ตรวจสอบค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence) กำหนดค่าคะแนนดังนี้

+1 = ข้อคำถามสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

0 = ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

-1 = ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

เกณฑ์ที่พิจารณา คือ ค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป ถือว่าข้อนั้นมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เมื่อหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 แสดงว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองใช้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

5. คำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

5.1 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้านความรู้ทางการเมืองหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 สำหรับทดสอบที่มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบ 0, 1 ดังนี้

$$KR-20 = \left(\frac{n}{n-1} \right) \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^n p_i q_i}{s_i^2} \right)$$

n แทน จำนวนข้อ

P แทน สัดส่วนของผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ

- q แทน สัดส่วนของผู้ตอบผิดในแต่ละข้อ = 1-P
- s_p^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ
- ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามการวัดความรู้ทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .795

5.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้านพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ผลพบว่า

- แบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .856
- แบบสอบถามความคิดเห็นทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .887
- แบบสอบถามพฤติกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .864

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรกำหนดไว้
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับนักศึกษาในจังหวัดนครปฐมตามสถานศึกษาทั้ง 6 แห่ง จำนวน 396 คน
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล พร้อมลงรหัสในแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษาและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ (%)
2. วิเคราะห์ค่าระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความ
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

5. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมือง โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐมตามสถานศึกษาทั้ง 6 แห่ง จำนวน 396 คน มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ชั้นปี สถาบันการศึกษาและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

โดยมีรายละเอียดในแต่ละตอนดังนี้

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ในการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-distribution

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
df	แทน	องศาอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of Square)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าประสิทธิภาพการทำนาย
Adj. R^2	แทน	ค่าประสิทธิภาพการทำนายที่ปรับแล้ว
a	แทน	ค่าคงที่ (Constant)
S.E.	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย
R^2 Change	แทน	ค่าที่เปลี่ยนไปของ R Square, F และค่า Sig. ของสถิติ F
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficients)
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Standardized Regression Coefficients)
X_1	แทน	การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน
X_2	แทน	ความรู้ทางการเมือง
X_3	แทน	ความคิดเห็นทางการเมือง
Y_{tot}	แทน	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักศึกษาในจังหวัดนครปฐมตามสถานศึกษาทั้ง 6 แห่ง จำนวน 396 คน โดยจำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	104	26.26
2. หญิง	292	73.74
รวม	396	100.00
ชั้นปีที่กำลังศึกษา		
ปี 1	114	28.79
ปี 2	118	29.80
ปี 3	72	18.18
ปี 4 ขึ้นไป	92	23.23
รวม	396	100.00
สถาบันการศึกษา		
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	138	34.85
มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา)	96	24.24
มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์)	77	19.44
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน)	50	12.63
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยาเขตศาลายา)	19	4.80
มหาวิทยาลัยคริสเตียน	16	4.04
รวม	396	100.00
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำกว่า 9,000 บาท	98	24.75
9,001 – 18,000 บาท	111	28.03
18,001 – 30,000 บาท	65	16.41
30,001 – 50,000 บาท	66	16.67
50,000 บาทขึ้นไป	56	14.14
รวม	396	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 โดยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มากที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมาคือชั้นปีที่ 1 จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 และน้อยที่สุดชั้นปีที่ 3 จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมากที่สุด จำนวน

138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา) จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียนน้อยสุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 เมื่อพิจารณาถึงระดับรายได้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนเท่ากับ 9,001 – 18,000 บาท มากที่สุด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมานักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 และมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนเท่ากับ 50,000 บาทขึ้นไป น้อยสุดจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

จากการวิเคราะห์ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน

พฤติกรรม	น้อยที่สุด		น้อย (1-2 วัน/สัปดาห์)		ปานกลาง (3-4 วัน/สัปดาห์)		มาก (5-6 วัน/สัปดาห์)		มากที่สุด (ทุก วัน)		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
1. การติดตามอ่านข่าวเกี่ยวกับการเมืองทางหนังสือพิมพ์	21	5.30	72	18.18	182	45.96	93	23.48	28	7.08	3.09	.95	ปานกลาง
2. การติดตามอ่านคอลัมน์วิจารณ์การเมือง	61	15.40	129	32.58	158	39.90	39	9.85	9	2.27	2.51	.95	ปานกลาง
3. การติดตามอ่านการ์ตูนล้อเลียนการเมืองทางหนังสือพิมพ์	40	10.10	136	34.34	122	30.81	77	19.44	21	5.31	2.76	1.05	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

พฤติกรรม	น้อยที่สุด		น้อย (1-2 วัน/ สัปดาห์)		ปานกลาง (3-4 วัน/สัปดาห์)		มาก (5-6 วัน/สัปดาห์)		มากที่สุด (ทุก วัน)		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
4. การติดตาม นโยบายพรรค การเมืองจาก หนังสือพิมพ์	56	14.14	129	32.58	148	37.37	52	13.13	11	2.78	2.58	.98	ปาน กลาง
5. การติดตามอ่าน ข่าวสารการเมือง ทางอินเทอร์เน็ต	65	16.42	136	34.34	104	26.26	69	17.42	22	5.56	2.61	1.12	ปาน กลาง
6. การติดตามฟัง ข่าวสารการเมือง ทางวิทยุ	102	25.76	131	33.08	107	27.02	47	11.87	9	2.27	2.32	1.05	ต่ำ
7. การติดตาม สนใจเกี่ยวกับข่าว การเลือกตั้ง	19	4.80	64	16.16	146	36.87	120	30.30	47	11.87	3.28	1.03	ปาน กลาง
8. การติดตามข่าว เกี่ยวกับพรรค การเมืองที่ท่านชื่นชอบ	35	8.84	102	25.76	142	35.86	83	20.96	34	8.58	2.95	1.08	ปาน กลาง
5. การติดตามอ่าน ข่าวสารการเมือง ทางอินเทอร์เน็ต	65	16.42	136	34.34	104	26.26	69	17.42	22	5.56	2.61	1.12	ปาน กลาง
6. การติดตามฟัง ข่าวสารการเมือง ทางวิทยุ	102	25.76	131	33.08	107	27.02	47	11.87	9	2.27	2.32	1.05	ต่ำ
7. การติดตาม สนใจเกี่ยวกับข่าว การเลือกตั้ง	19	4.80	64	16.16	146	36.87	120	30.30	47	11.87	3.28	1.03	ปาน กลาง
9. การติดตาม ข่าวสารการทำงาน ของนักการเมือง	40	10.10	99	25.00	158	39.90	75	18.94	24	6.06	2.86	1.03	ปาน กลาง
10. การติดตามข่าว การทำงานของ รัฐบาลเสมอ	40	10.10	101	25.50	158	39.90	74	18.69	23	5.81	2.85	1.03	ปาน กลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

พฤติกรรม	น้อยที่สุด		น้อย (1-2 วัน/ สัปดาห์)		ปานกลาง (3-4 วัน/ สัปดาห์)		มาก (5-6 วัน/สัปดาห์)		มากที่สุด (ทุก วัน)		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
11. การติดตาม ชมข่าวสาร การเมืองทาง โทรทัศน์	18	4.54	60	15.15	118	29.80	126	31.82	74	18.69	3.45	1.10	ปาน กลาง
12. การติดตาม รายการ วิพากษ์วิจารณ์ การเมืองทาง โทรทัศน์	32	8.08	86	21.72	131	33.08	101	25.50	46	11.62	3.11	1.12	ปาน กลาง
13. การอ่าน ข้อความถกเถียง ประเด็นทางการ เมืองทาง อินเทอร์เน็ต	99	25.00	119	30.05	105	26.52	52	13.13	21	5.30	2.44	1.15	ต่ำ
เฉลี่ย											2.83	.71	ปาน กลาง

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารในภาพรวมเท่ากับ 2.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมติดตามชมข่าวสารการเมืองทางโทรทัศน์มากที่สุด ($\bar{X} = 3.45$) รองลงมาติดตามสนใจเกี่ยวกับข่าวการเลือกตั้งและติดตามรายการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองทางโทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.28$ และ 3.11 ตามลำดับ) และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองโดยติดตามฟังข่าวสารการเมืองทางวิทยุต่ำสุด ($\bar{X} = 2.32$)

2.2 ผลการวิเคราะห์แปลความความรู้ทางการเมือง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าคะแนน จำนวนและร้อยละระดับความรู้ทางการเมือง

ความรู้ทางการเมือง	คะแนน ระหว่าง	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ทางการเมืองในระดับสูง	มากกว่า 18.28	53	13.38
ความรู้ทางการเมืองในระดับปานกลาง	12.96 – 18.28	288	72.73
ความรู้ทางการเมืองในระดับต่ำ	ต่ำกว่า 12.96	55	13.89
รวม		396	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่านักศึกษาที่มีความรู้ทางการเมืองในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 13.38 ความรู้ทางการเมืองในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 72.73 และความรู้ทางการเมืองในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 13.89 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางการเมืองเท่ากับ 15.62 คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.66

2.3 ผลการวิเคราะห์แปลความความคิดเห็นทางการเมือง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นทางการเมือง

ประเด็นความคิดเห็น	ไม่เห็นด้วยเลย		ไม่ค่อยเห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่างมาก		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
1. ในประเทศไทย นายกรัฐมนตรี ควรมาจากการเลือกตั้ง (ส.ส.) มากกว่ามาจากการแต่งตั้ง	11	2.78	10	2.52	65	16.41	133	33.59	177	44.70	4.15	.97	เห็นด้วย
2. นายกรัฐมนตรี จะเป็นใครก็ได้ ที่เหมาะสมไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน	38	9.60	77	19.44	96	24.24	56	14.14	129	32.58	3.41	1.36	เฉยๆ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นความ คิดเห็น	ไม่เห็นด้วยเลย		ไม่ค่อยเห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง มาก		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
3. สิ่งที่สำคัญ ของ ประชาธิปไตย คือเสียงส่วน ใหญ่ของ ประชาชน	2	.51	13	3.28	33	8.33	76	19.19	272	68.69	4.52	.82	เห็นด้วย อย่างขี้
4. การที่กลุ่ม นักศึกษาบาง กลุ่มออกมา ชุมนุมเพื่อ คัดค้านนโยบาย ทางการศึกษา ของรัฐเป็นสิ่งที่ ไม่ถูกต้องเพราะ นักศึกษามี หน้าที่เรียนอย่าง เดียวไม่ควรเข้า มายุ่งเรื่อง การเมือง	30	7.58	41	10.35	65	16.41	66	16.67	194	48.99	3.89	1.32	เห็นด้วย
5. การชุมนุม ประท้วงอย่าง สงบและสันติ เป็นการ ก่อให้เกิดความ วุ่นวายปั่นป่วน ภายในประเทศ จึงสมควรจะ จัดการกับพวก ชุมนุมประท้วง อย่างเด็ดขาด	35	8.84	46	11.61	94	23.74	87	21.97	134	33.84	3.60	1.30	เห็นด้วย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นความ คิดเห็น	ไม่เห็นด้วยเลย		ไม่ค่อยเห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง มาก		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
6. การไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง เป็นหน้าที่ของ พลเมือง แม้คิด ธุระสำคัญก็ จำเป็นต้องสละ เวลาไปใช้สิทธิ	2	.50	24	6.06	51	12.88	110	27.78	209	52.78	4.26	.94	เห็นด้วย
7. ในฐานะ พลเมืองทุกคน ควรมีความ กระตือรือร้นใน การมีส่วนร่วม ทางการเมือง เช่น การใช้สิทธิ เลือกตั้ง การ ติดตามข่าวสาร การเมือง ฯลฯ	2	.50	7	1.77	50	12.63	131	33.08	206	52.02	4.34	.80	เห็นด้วย
8. นิสิตนักศึกษา ควรจะเข้ามา บทบาทหรือมี ส่วนร่วม ทางการเมือง	0	.0	7	1.77	89	22.47	154	38.89	146	36.87	4.11	.81	เห็นด้วย
9. การเมืองเป็น เรื่องไกลตัว สำหรับ ประชาชนทั่วไป ดังนั้นจึงไม่ จำเป็นต้อง สนใจมากก็ได้	39	9.85	40	10.10	40	10.10	90	22.73	187	47.22	3.87	1.36	เห็นด้วย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นความ คิดเห็น	ไม่เห็นด้วยเลย		ไม่ค่อยเห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง มาก		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
10. รัฐบาลควร ควบคุมการ นำเสนอข่าว บทความที่ เจาะลึกและขุด คุ้ยพฤติกรรม การทุจริตต่างๆ ของข้าราชการ และนักการเมือง	61	15.40	70	17.68	88	22.22	60	15.15	117	29.55	3.26	1.44	เฉยๆ
11. รัฐบาลควร เปิดโอกาสให้ สื่อมวลชน วิพากษ์วิจารณ์ การทำงานได้ อย่างเต็มที่	7	1.77	8	2.02	65	16.41	138	34.85	178	44.95	4.19	.90	เห็นด้วย
12. สิทธิและ เสรีภาพในการ แสดงความ คิดเห็นเป็นสิ่ง สำคัญในการ ปกครองแบบ ประชาธิปไตย	1	.25	5	1.26	46	11.62	95	23.99	249	62.88	4.48	.77	เห็นด้วย
13. เสียงส่วน น้อยสามารถ แสดงความ คิดเห็นทางการ เมืองได้อย่าง อิสระในกรอบ กฎหมาย	10	2.53	28	7.07	92	23.23	115	29.04	151	38.13	3.93	1.06	เห็นด้วย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นความ คิดเห็น	ไม่เห็นด้วยเลย		ไม่ค่อยเห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง มาก		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
14. ไม่ว่าความ คิดเห็นทางการ เมืองหรือความ เชื่อของบุคคล จะเป็นอย่างไร ประชาชนก็ควร มีโอกาที่จะ แสดงความ คิดเห็น แสดงออกได้ โดยอิสระ	3	.76	13	3.28	59	14.90	109	27.53	212	53.53	4.30	.89	เห็นด้วย
15. การปกครอง ระบอบ ประชาธิปไตย เป็นการ ปกครองที่ดี ที่สุดเพราะเป็น การปกครอง ของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน	1	.25	5	1.26	58	14.65	117	29.55	215	54.29	4.36	.79	เห็นด้วย
16. การให้ผู้ที่ มีอายุ 18 ปีมีสิทธิ ในการเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ดีเพราะ ถือว่ามีความ พร้อมแล้ว	6	1.51	17	4.29	62	15.66	134	33.84	177	44.70	4.16	.94	เห็นด้วย
17. เลี่ยงส่วน น้อยควรเคารพ และยอมรับการ ตัดสินใจของ เสียงส่วนใหญ่	8	2.02	23	5.81	81	20.45	126	31.82	158	39.90	4.02	1.01	เห็นด้วย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นความ คิดเห็น	ไม่เห็นด้วยเลย		ไม่ค่อยเห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง มาก		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
18. การเมือง เป็นเรื่องของ นักการเมือง หรือข้าราชการ หรือบุคคลใน วงการบริหาร ประเทศเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องของ ประชาชนทั่วไป	43	10.85	47	11.87	54	13.64	71	17.93	181	45.71	3.76	1.41	เห็นด้วย
19. เจ้าหน้าที่ ของรัฐและ ประชาชนมี สิทธิทาง การเมืองเท่า เทียมกัน	6	1.52	20	5.05	77	19.44	116	29.29	177	44.70	4.11	.99	เห็นด้วย
20. หากมีการ พิสูจน์หลักฐาน ต่างๆ และพบว่า รัฐมนตรีใน รัฐบาลมีส่วน เกี่ยวข้องกับคดี การทุจริตและ พบว่ามีความผิด จริง ก็สมควร ได้รับโทษ เช่นเดียวกับ บุคคลธรรมดา	12	3.03	6	1.52	43	10.86	66	16.67	269	67.92	4.45	.96	เห็นด้วย
21. คนทุกคนไม่ ว่าจะยากคิมีเงิน ย่อมมีสิทธิ เสรีภาพ มีความ เสมอภาคและ เท่าเทียมกัน	1	.25	6	1.52	33	8.33	55	13.89	301	76.01	4.64	.72	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นความ คิดเห็น	ไม่เห็นด้วยเลย		ไม่ค่อยเห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง มาก		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
22. ความเสมอภาคในสิทธิเป็นไปไม่ได้เพราะคนในสังคมมีฐานะแตกต่างกัน	69	17.42	68	17.17	66	16.67	42	10.61	151	38.13	3.35	1.54	เฉยๆ
23. การยื่นข้อติของอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้านเป็นการกระทำที่ถูกต้องเพราะเป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล	4	1.01	8	2.02	74	18.69	142	35.86	168	42.42	4.17	.87	เห็นด้วย
24. การออกกฎหมายที่เป็นพระราชบัญญัติต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภา เป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะเป็นกฎหมายสำคัญ	1	.25	8	2.02	81	20.46	139	35.10	167	42.17	4.17	.84	เห็นด้วย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	ไม่เห็นด้วยเลย		ไม่ค่อยเห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่างมาก		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
25. การตั้งกระทู้ถามรัฐบาลเพื่อให้ตอบคำถามต่างๆ เป็นสิ่งถูกต้อง เพราะจะทำให้ประชาชนรับรู้เรื่องราวและข้อเท็จจริงเหล่านั้นชัดเจนขึ้น	2	.51	12	3.03	57	14.39	127	32.07	198	50.00	4.28	.86	เห็นด้วย
เฉลี่ย											4.07	.49	เห็นด้วย

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .49 อยู่ในระดับเห็นด้วย โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยเรื่องคนทุกคนไม่ว่าจะยากดีมีจนย่อมมีสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือสิ่งที่สำคัญของประชาธิปไตยคือเสียงส่วนใหญ่ของประชาชน และสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญในการปกครองแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.52$ และ 4.48 ตามลำดับ) และกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยด้านรัฐบาลควรควบคุมการนำเสนอข่าว บทความที่เจาะลึกและขุดคุ้ยพฤติกรรมกรรมการทุจริตต่างๆ ของข้าราชการและนักการเมืองต่ำสุด ($\bar{X} = 3.26$)

2.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง

กิจกรรม	น้อยที่สุด		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
1. การได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)	35	8.84	3	.76	36	9.09	67	16.92	255	64.39	4.27	1.22	มาก
2. การได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	67	16.92	15	3.79	47	11.87	72	18.18	195	49.24	3.79	1.50	มาก
3. การได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนมติรับรองรัฐธรรมนูญ	75	18.94	21	5.30	44	11.11	65	16.42	191	48.23	3.70	1.56	มาก
4. การได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี องค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาจังหวัด	73	18.44	33	8.33	63	15.91	69	17.42	158	39.90	3.52	1.53	มาก
5. การชักชวนคนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	25	6.31	32	8.08	96	24.24	113	28.54	130	32.83	3.73	1.18	มาก
6. การติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทางสื่อมวลชนหรือจากบุคคลอื่น	9	2.27	32	8.08	133	33.59	139	35.10	83	20.96	3.64	.97	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

กิจกรรม	น้อยที่สุด		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
7. การรับฟังการ ถ่ายทอดการ ประชุมสภา	55	13.89	118	29.80	128	32.32	58	14.65	37	9.34	2.76	1.15	ปาน กลาง
8. การพูดคุย เกี่ยวกับเรื่อง การเมืองกับ บุคคลอื่น	38	9.60	87	21.97	127	32.07	91	22.98	53	13.38	3.09	1.17	ปาน กลาง
9. การติดตาม หรือสอบถาม ข่าวการทำงาน ของรัฐบาลหรือ การเมืองท้องถิ่น	39	9.85	101	25.51	135	34.09	82	20.70	39	9.85	2.95	1.12	ปาน กลาง
10. การ วิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของ รัฐบาลผ่านสื่อ ต่างๆ ในทางใด ทางหนึ่ง	104	26.26	81	20.46	112	28.28	65	16.41	34	8.59	2.61	1.27	ปาน กลาง
11. การ วิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของ รัฐบาลกับเพื่อน หรือคนใน ครอบครัว	27	6.82	53	13.38	130	32.83	112	28.28	74	18.69	3.39	1.14	ปาน กลาง
12. ร่วมชุมนุม เดินขบวน สนับสนุนหรือ คัดค้านไม่ ยอมรับกฎหมาย ข้อบังคับของรัฐ	229	57.83	56	14.14	69	17.42	27	6.82	15	3.79	1.85	1.16	น้อย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

กิจกรรม	น้อยที่สุด		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
13. ร่วมชุมนุม เดินขบวน สนับสนุนหรือ คัดค้าน การ กระทำของรัฐ หรือเอกชนที่ เห็นว่าไม่ ถูกต้อง	228	57.58	47	11.87	69	17.42	39	9.85	13	3.28	1.89	1.20	น้อย
14. การไปฟัง อ่าน หรือ ติดตามข่าวการ รณรงค์ทาง การเมืองของ ผู้สมัครรับ เลือกตั้ง	58	14.65	89	22.47	133	33.59	76	19.19	40	10.10	2.88	1.18	ปาน กลาง
15. การไปร่วม ชุมนุมหรือ ร้องเรียนทางใด ทางหนึ่งเพื่อให้ รัฐแก้ไขปัญหา ตามที่เรียกร้อง	187	47.22	64	16.16	82	20.71	42	10.61	21	5.30	2.11	1.25	น้อย
16. การ ร้องเรียนปัญหา ที่เกิดกับตนเอง หรือครอบครัว ต่อเจ้าหน้าที่ บ้านเมือง โดยตรงหรือ ผ่านทางสื่อ ต่างๆ	196	49.50	61	15.40	77	19.44	47	11.87	15	3.79	2.05	1.23	น้อย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

กิจกรรม	น้อยที่สุด		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
17. การร้องเรียนปัญหาที่เกิดกับสังคมต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองโดยตรงหรือผ่านทางสื่อต่างๆ	209	52.78	53	13.38	76	19.19	39	9.85	19	4.80	2.01	1.24	น้อย
เฉลี่ย											2.95	.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่ากับ 2.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .72 โดยมีพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเฉลี่ยในระดับปานกลาง พฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และชักชวนคนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.79$ และ 3.73 ตามลำดับ) และร่วมชุมนุม เดินขบวน สันนิษฐานหรือคัดค้าน ไม่ยอมรับกฎหมายข้อบังคับของรัฐน้อยสุด ($\bar{X} = 1.85$)

2.5 สรุปผลการวิเคราะห์แปลความการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง การเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความของการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง การเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน (X_1)	2.83	.71	ปานกลาง
2. ความรู้ทางการเมือง (X_2)	15.62	2.66	ปานกลาง
3. ความคิดเห็นทางการเมือง (X_3)	4.07	.49	เห็นด้วย
4. พฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา (Y_{tot})	2.95	.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่านักศึกษาในจังหวัดนครปฐมมีการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน มีความรู้ทางการเมืองและมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83, 15.62$ และ 2.95 ตามลำดับ)

ส่วนความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.07$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ชั้นปี สถาบันการศึกษาและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าที (t-test)

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p.
ชาย	104	3.09	.68	2.24*	.026
หญิง	292	2.91	.73		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 นักศึกษาเพศชายจำนวน 104 คน มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่ากับ 3.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .68 และนักศึกษาเพศหญิงจำนวน 292 คน มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่ากับ 2.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .73 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบ t พบว่า ได้ค่า t เท่ากับ 2.24 และค่า p เท่ากับ .026 แสดงว่านักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยนักศึกษาเพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
ปีที่ 1	114	2.88	.78	ปานกลาง
ปีที่ 2	118	3.03	.70	ปานกลาง
ปีที่ 3	72	3.16	.58	ปานกลาง
ปีที่ 4 ขึ้นไป	92	2.78	.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่านักศึกษาทุกชั้นปีมีพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางโดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ($\bar{X} = 3.16$) รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปี 1 ($\bar{X} = 3.03$ และ 2.88 ตามลำดับ) โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำสุด ($\bar{X} = 2.78$)

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	7.16	3	2.39	4.74**	.003
ภายในกลุ่ม	197.35	392	.50		
รวม	204.50	395			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 10 พบว่านักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe ได้ผลดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกัน

พฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาแต่ละชั้นปี ($\bar{X}$)	ปีที่ 1 (2.88)	ปีที่ 2 (3.03)	ปีที่ 3 (3.16)	ปีที่ 4 ขึ้นไป (2.78)
ปีที่ 1 (2.88)	-			
ปีที่ 2 (3.03)	.15	-		
ปีที่ 3 (3.16)	.28	.13	-	
ปีที่ 4 ขึ้นไป (2.78)	-.10	.25	.38**	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 11 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ขึ้นไปมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันโดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามสถาบันการศึกษาโดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน)	50	2.70	.60	ปานกลาง
มหาวิทยาลัยคริสเตียน	16	2.89	.82	ปานกลาง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยาเขตศาลายา)	19	3.08	.65	ปานกลาง
มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา)	96	2.71	.65	ปานกลาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	138	3.24	.66	ปานกลาง
มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์)	77	2.90	.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่านักศึกษาจากสถาบันการศึกษาทั้ง 6 แห่งมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางโดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ($\bar{X} = 3.24$) รองลงมาคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยาเขตศาลายา) และมหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) ($\bar{X} = 3.08$ และ 2.90 ตามลำดับ) โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน) มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำสุด ($\bar{X} = 2.70$)

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามสถาบันการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	20.60	5	4.12	8.74**	.00
ภายในกลุ่ม	183.90	390	.47		
รวม	204.50	395			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 13 พบว่านักศึกษาที่ศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการทดสอบ ความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe ได้ผลดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาแตกต่างกัน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนักศึกษาแต่ ละสถาบันการศึกษา ($\bar{X}$)	ม. เกษตรศาสตร์ (2.70)	ม.คริส เตียน (2.89)	ม.เทคโนโลยี ราชมงคล รัตนโกสินทร์ (3.08)	ม.มหิดล (2.71)	ม.ราชภัฏ นครปฐม (3.24)	ม.ศิลปากร (2.90)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2.70)	-					
มหาวิทยาลัยคริสเตียน (2.89)	.19	-				
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชม งคลรัตนโกสินทร์ (3.08)	.38	.19	-			
มหาวิทยาลัยมหิดล (2.71)	.01	-.18	-.37	-		
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (3.24)	.54*	.34	.16	.53*	-	
มหาวิทยาลัยศิลปากร (2.90)	.20	.01	-.18	.19	-.34*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 14 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ที่ระดับความมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 พบว่ามี 3 คู่ที่ต่างกันคือ 1. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีพฤติกรรมการ มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน) 2. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา) และ 3. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนาม จันท์)

3.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา
จำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way
ANOVA)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
นักศึกษาจำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
ต่ำกว่า 9,000 บาท	98	3.06	.64	ปานกลาง
9,001 – 18,000 บาท	111	3.00	.69	ปานกลาง
18,001 – 30,000 บาท	65	2.88	.74	ปานกลาง
30,001 – 50,000 บาท	66	2.77	.69	ปานกลาง
50,000 บาทขึ้นไป	56	2.99	.89	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนในระดับต่างกัน
มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยของ
ครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาทมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด
($\bar{X} = 3.06$) รองลงมาคือนักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนเท่ากับ 9,001 – 18,000
บาทและ 50,000 บาทขึ้นไป ($\bar{X} = 3.00$ และ 2.99 ตามลำดับ) โดยนักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยของ
ครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 50,000 บาทมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำสุด
($\bar{X} = 2.78$)

ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตาม
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3.88	4	.97	1.89	.11
ภายในกลุ่ม	200.62	391	.51		
รวม	204.50	395			

จากตารางที่ 16 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกันมี
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสารการเมือง จากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตัวแปร	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Y_{tot})	การเปิดรับข่าวสารการเมือง (X_1)	ความรู้ทางการเมือง (X_2)	ความคิดเห็นทางการเมือง (X_3)
Y_{tot}	1.00			
X_1	.521**	1.00		
X_2	-.195**	-.034	1.00	
X_3	-.053	.015	.440**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 17 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .521$) แสดงว่านักศึกษาที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองมากจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก ส่วนความรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.195$) แสดงว่านักศึกษาที่มีความรู้ทางการเมืองมากจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ พบว่าความรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .440$) แสดงว่านักศึกษาที่มีความรู้ทางการเมืองสูงจะมีความคิดเห็นทางการเมืองในด้านเห็นด้วยกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปร ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองที่สามารถทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ลำดับตัวทำนาย	R	R ²	Adj. R ²	R ² Change	b	Beta	t
1. การเปิดรับข่าวสารการเมือง (X ₁)	.521	.271	.269	.271	.521	.515	12.208**
2. ความรู้ทางการเมือง (X ₂)	.550	.303	.299	.032	-.048	-.178	-4.219**
Constant (a) = 2.230 S.E. = .220 F = 85.258 Sig = .000							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 18 พบว่าผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ พบว่าจากตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารการเมือง ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมือง มีเพียงตัวแปร 2 ตัวซึ่งได้แก่ การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน (X₁) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการเป็นลำดับที่ 1 มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ร้อยละ 27.1 และความรู้ทางการเมือง (X₂) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการเป็นลำดับที่ 2 มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 3.2 ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปรนี้มีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ร้อยละ 30.3 (โดยมีค่าประสิทธิภาพการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .269 และ .299 ตามลำดับ มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .220) ทั้งนี้การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้ทางการเมือง มีอิทธิพลในการทำนายร่วมกันต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 2.23 + .521(X_1) - .048(X_2)$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .515(X_1) - .178(X_2)$$

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดนครปฐม คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์(วิทยาเขตกำแพงแสน) มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยมหิดล(วิทยาเขตศาลายา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากร(วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 40,791 คน นำมาสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสอบถามจำนวน 5 ตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t (t-test) ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 โดยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มากที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 เป็นนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมากที่สุด จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 9,001 – 18,000 บาท มากที่สุด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0

2. นักศึกษาในจังหวัดนครปฐมมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = .71) มีความรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 15.62$, S.D. = 2.66) มีความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .49) และมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = .72)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ชั้นปี สถาบันการศึกษาและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกัน พบว่า

3.1 นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยนักศึกษาเพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาเพศหญิงที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

3.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.3 นักศึกษาที่ศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่ามี 3 คู่ที่ต่างกันคือ 1. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน) 2. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา) และ 3. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์)

3.4 นักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการของการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมือง และความคิดเห็นทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม

พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้ทางการเมืองของนักศึกษา สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐมได้ร้อยละ 30.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสมการคือ $Z = .515(X_1) - .178(X_2)$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเมือง ความรู้ทางการเมือง และความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีรายละเอียดดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) แสดงว่า นักศึกษาในจังหวัดนครปฐมเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นครั้งคราวคือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองบางกิจกรรมเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาอาจไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการทำให้การเมืองพัฒนาไปในด้านคุณภาพการตรวจสอบได้ไม่ใช่แค่การลงคะแนนเท่านั้น ซึ่งนักศึกษาคาดความสนใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการตรวจสอบปัญหาโรงเรียนทางการเมือง เห็นได้จากข้อคำถาม เช่น “ท่านไปร่วมชุมนุมหรือโรงเรียนทางใดทางหนึ่งเพื่อให้รัฐแก้ไขปัญหาดูตามที่เรียกร้อง” “ท่านร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือครอบครัวต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองโดยตรงหรือผ่านทางสื่อต่างๆ” และ “ท่านร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองโดยตรงหรือผ่านทางสื่อต่างๆ” อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.11, 2.05$ และ 2.01 ตามลำดับ) แต่ก็ให้ความสำคัญต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง เห็นได้จากข้อคำถาม เช่น “ท่านได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)” “ท่านได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)” “ท่านได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) นายกเทศมนตรี องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.)” อยู่ในระดับมากครั้ง ($\bar{X} = 4.27, 3.79$ และ 3.52 ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ (อุษา โหราเรื่อง 2540 : 97) พบว่านักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมระดับประเทศค่อนข้างต่ำ ยกเว้นในเรื่องการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีส่วนร่วมสูง โดยนักศึกษาอาจมีข้อจำกัดในเรื่องโอกาสและความยากง่ายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองด้านการใช้จ่าย หรือปัจจัยด้านความเสี่ยงที่ต้องเข้าอยู่ในเหตุการณ์ที่อาจมีการเผชิญหน้ากับฝ่ายตรงข้ามอย่างรุนแรง เป็นต้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันสื่อมีรูปแบบที่หลากหลายและมีข่าวสารหลายประเภท ซึ่งนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นจึงมักมีความสนใจข่าวสารด้านความบันเทิง แฟชั่น หรือข่าวสารด้านกีฬา ซึ่งเป็นสื่อที่ทำให้คลายเครียดจากการศึกษาในชีวิตประจำวัน ส่วนข่าวสารด้านการเมืองนั้นเป็นเรื่องที่มีความเครียดความขัดแย้งจึงไม่เป็นที่สนใจของนักศึกษามากนักจึงอาจเป็นอุปสรรคทำให้การเปิดรับข่าวสารการเมืองของนักศึกษาไม่บ่อยมากนัก ทำให้การเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึงมีการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองเป็นบางวันแต่ไม่เป็นประจำทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร 2536 : 189) พบว่านิสิตนักศึกษาเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อความบันเทิงเป็นหลักและรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อหนังสือพิมพ์ค่อนข้างน้อย

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าความรู้ทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 15.62$) หมายถึงนักศึกษามีความรู้ในด้านการเมืองจากการติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างต้องการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากข่าวสารการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นๆ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคมและนโยบายการต่างประเทศ การรับรู้ข่าวสารจะช่วยทำให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องความต้องการที่จะรู้ข่าวสาร พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองและการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเมืองจากรายการโทรทัศน์ของประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร (พรรณพิลาส วีระสุโข 2541 : 120) พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการนำข่าวสารที่ได้รับไปใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ

1.4 จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.07$) หมายถึงนักศึกษามีความเห็นด้วยกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นการปกครองที่ให้ความสำคัญกับประชาชนในการเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน เป็นการปกครองโดยยึดหลักความมีเหตุผลและเน้นความเสมอภาคของทุกคนและการยึดหลักนิติธรรมในการปกครอง โดยนักศึกษาซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีโอกาสในการเข้าถึง

ข่าวสารและแหล่งความรู้ได้มาก จึงเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและมีความเห็นด้วยกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องเจตคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีเจตคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสำนึก มีความกระตือรือร้น สนใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (ไกรวูธ จิระบุตร 2519 : บทคัดย่อ)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถาบันการศึกษาและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 เพศ ผลการวิเคราะห์ พบว่านักศึกษาที่เพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยนักศึกษาเพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจากโครงสร้างทางสังคมของไทยผู้ชายจะมีบทบาทในการทำงานหาเลี้ยง เป็นผู้นำครอบครัว มีอำนาจในการตัดสินใจและการออกไปทำงานหรือทำกิจกรรมนอกบ้าน และโดยธรรมชาติของผู้ชายมีลักษณะที่แข็งแกร่งมีความคิดเป็นผู้นำจึงมีความสนใจด้านการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง (เทิดศักดิ์ ฤทธิ์ชัย 2543 : บทคัดย่อ) และยังสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องแนวคิดในการพัฒนาและศักยภาพของสตรี : ศึกษาเฉพาะสตรีในองค์กร (ขวัญดวง ลือเปี่ยม 2545 : 36) พบว่าอุปสรรคสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเพศหญิงเกิดจากวัฒนธรรมทางการเมืองและค่านิยมดั้งเดิมที่ฝังรากลึกเกี่ยวกับบทบาททางเพศ ทำให้สตรีขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2 ชั้นปีที่กำลังศึกษา ผลการวิเคราะห์ พบว่านักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลามาก ดังนั้นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายกำลังใกล้จบการศึกษาอาจใช้เวลาว่างจากการศึกษามาใช้ในการศึกษามากขึ้นให้สำเร็จการศึกษาและเตรียมตัวในการหางานทำ ในขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ยังทำการศึกษาอยู่จึงใช้เวลาในการทำกิจกรรมทางการเมืองได้เต็มที่ ดังนั้นจึงทำให้ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน

เขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มการศึกษาระดับปวช.มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (นิลกุล ใจอ่อนน้อม 2543 : 164)

2.3 สถาบันการศึกษา ผลการวิเคราะห์ พบว่านักศึกษาที่ศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา) และมหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ($\bar{X} = 3.24$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครปฐมเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในขณะที่กำลังศึกษาทำได้สะดวกกว่านักศึกษาที่มาจากต่างจังหวัด เช่น การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เป็นต้น ดังนั้นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมจึงมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยอื่นๆ สอดคล้องกับการศึกษาข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย (ทิวากรณ์ กองแก้ว 2551 : บทคัดย่อ) พบว่าการเดินทางไปเลือกตั้งมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.4 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ พบว่านักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ 4 ที่ว่านักศึกษาในจังหวัดนครปฐมที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนไป หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่ายและทั่วถึง ทำให้นักศึกษามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสะดวกขึ้น การตัดสินใจจึงมีพื้นฐานจากสื่อที่เหมือนกันทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (จิรชาติ นาคสวัสดิ์ 2540 : บทคัดย่อ) พบว่ารายได้ของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมือง ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานข้อที่ 5 ว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมือง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .521$) แสดงว่านักศึกษาที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองมากจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก เพราะการได้รับข้อมูลข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม ซึ่งในปัจจุบันมีหลากหลายนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การอ่านข่าวความขัดแย้งทางการเมือง การชมรายการวิพากษ์วิจารณ์การเมือง ทำให้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางใดทางหนึ่งได้ง่าย เช่น การแสดงความคิดเห็นผ่านรายการโทรทัศน์ วิทยุหรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชน (เจริญญา เจริญสุขไส 2538 : บทคัดย่อ)

ความรู้ทางการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าความรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.195$) แสดงว่านักศึกษาที่มีความรู้ทางการเมืองมากจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ เพราะอาจเกิดจากวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทย ซึ่งมีงานวิจัยหลายเรื่องสรุปและแสดงถึงว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการเมือง หรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น อีกประการหนึ่งคนไทยยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างชัดเจนจนเกินไป การเมืองเป็นเรื่องของความ “สกปรก” ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้น ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ถ้าเข้ามาก็มักจะมีวัตถุประสงค์อย่างอื่น เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินทองหรือการช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นเรื่องของสำนึกทางการเมือง ถ้าการเมืองมีบทบาททางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่เฉพาะกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่ตระกูลซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีทั้งอิทธิพลและอำนาจเงินทำให้คนมีความรู้ไม่ยอมเข้ามายุ่งเกี่ยวทางการเมือง (ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัชชาสัย 2548) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับความรู้เจตคติและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าความรู้ทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (ฐิติ วิทยสรณะ 2540 : บทคัดย่อ)

3.2 ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้ทางการเมืองเป็นตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนาย โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 30.3 ซึ่งผลการศึกษารั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมืองจาก สื่อมวลชน ถูกเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ร้อยละ 27.1 และมีค่าน้ำหนักเป็นบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง แสดงว่า ถ้าการ เปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนเพิ่มขึ้น พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เพราะการได้รับข้อมูลข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนไม่ว่าจะ ในรูปแบบใดก็ตาม ซึ่งในปัจจุบันมีหลากหลายนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ทางการเมือง เช่น การอ่านข่าวความขัดแย้งทางการเมือง การชมรายการวิพากษ์วิจารณ์การเมือง ทำให้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางใดทางหนึ่งได้ง่าย เช่น การแสดงความคิดเห็นผ่าน รายการโทรทัศน์ วิทยุหรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมาทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าการ เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออก เสียงของเยาวชน (เจริญญา เจริญสุขไส 2538 : บทคัดย่อ) โดยเยาวชนที่เปิดรับข่าวสารการเมืองจาก สื่อมวลชนและจากสื่อบุคคลมีผลต่อการออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และการศึกษาเรื่องการ สื่อสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทไทย ที่บ้านวังคล้า อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้ที่มีการสื่อสารทางการเมืองสูงมีแนวโน้มจะมี ระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูงกว่าผู้มีการสื่อสารทางการเมืองต่ำ และ ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารทั้งจากสื่อมวลชนและจากการสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน (เสนห์ นนทะโชติ 2526 : บทคัดย่อ) เช่นเดียวกับการศึกษาเรื่องพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อ.เมือง จ.ยโสธร พ.ศ.2530 พบว่า ประชาชนรับข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุมากกว่าสื่อมวลชน ประเภทอื่นๆ และการสื่อสารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (วิชัย โวหารดี 2534 : บทคัดย่อ)

ผลการศึกษากการถดถอยพหุคูณ พบว่า ความรู้ทางการเมือง ถูกเลือกเข้าสมการเป็น ลำดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 และมีค่า น้ำหนักเป็นลบกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง แสดงว่าเมื่อความรู้ทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ก็จะทำให้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองลดลง . . . สาเหตุอาจเกิดจากการเปิดรับ ข่าวสารการเมืองเป็นประจำทำให้ทราบถึงปัญหาของการเมือง มองการเมืองเป็นเรื่องการเข้ามา

แย่งชิงผลประโยชน์กันของคนไม่กี่กลุ่ม จึงทำให้รู้สึกว่าจะไม่ยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับและอาจทำให้เกิดผลกระทบการการดำเนินชีวิตประจำวัน . . . (วัชระ จิรจิตติกาลกิจ 2551) แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีความรู้ทางการเมืองมากไม่ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีความรู้ทางการเมืองน้อยแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับวารสารการมีส่วนร่วมของมหาชนในการเมืองไทย (เชิญ ชวิญณ์ ศรีสุวรรณ 2551) การเปิดรับข่าวสารจะมีความสัมพันธ์กับการมีความรู้ทางการเมือง เมื่อเปิดรับข่าวสารส่งผลให้มีความรู้ทางการเมืองเพิ่มขึ้น แต่การมีความรู้ทางการเมืองที่เพิ่มขึ้นไม่ได้ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้นและยังสอดคล้องกับผลการวิจัย (จินตนา ปัญญาอาวุธ 2541 : 188) พบว่าคนที่มีการศึกษาดำเนินแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าคนที่มีการศึกษาสูง เนื่องจากคนที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่มีฐานะที่ดี มีความได้เปรียบทางสังคมจึงไม่เรียกร้องอะไรมากนัก ขณะที่คนอีกชนชั้นหนึ่งมีการศึกษาค่ำกว่ารู้สึกว่าคุณยังด้อยโอกาสทางสังคม รู้สึกว่าสังคมไม่มีความยุติธรรมจึงต้องเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเป็นประชาธิปไตยเพื่อสังคม คนที่มีการศึกษาค่ำจึงมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าคนที่มีการศึกษาสูง

ผลวิเคราะห์พหุคูณตัวแปรความคิดเห็นทางการเมือง ไม่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและองค์กรต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนก็ล้วนแต่ให้ความสำคัญกับประวัติและผลการศึกษาที่ดีเป็นอันดับแรก ทำให้บัณฑิตนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จึงต้องทุ่มเทกับการศึกษาเพื่อให้มีผลการศึกษาที่ดี เพื่อโอกาสที่ดีในการได้งานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา การให้ความสำคัญกับการร่วมกิจกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องนอกเหนือจากการเรียนจึงมีน้อยลง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้ทางการเมือง ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประชากรกลุ่มนี้ ดังต่อไปนี้

1. ควรกระตุ้นส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเมืองในมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการรับรู้ พุศุคย วิจารณ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง หรืออาจเป็นการตั้งชมรม เช่น กลุ่มรักประชาธิปไตย เพื่อการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาหรือประชาชนทั่วไปได้ รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง และควรที่จะพัฒนาและส่งเสริมการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้นักศึกษาเกิดความสนใจ เห็นความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะเป็นประโยชน์

ต่อนักศึกษาและประชาชน จะทำให้นักศึกษามีความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสาร สามารถทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

2. จากผลการศึกษาพบว่า การติดตามรับฟังข่าวสารการเมืองทางวิทยุอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.32$) ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีรายการทางวิทยุประเภทการเมืองที่เป็นกลางทางการเมืองเพิ่มขึ้นและควรสร้างแรงดึงดูดใจ สีสันของรายการเพื่อกระตุ้นให้คนมาสนใจรับฟังรายการเกี่ยวกับการเมืองทางวิทยุมากขึ้น

3. การจะให้นักศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องช่วยกันส่งเสริมให้ความรู้และสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ทุกฝ่ายและทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องช่วยกันปลูกฝังให้นักศึกษาเข้าใจถึงประชาธิปไตย ในเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การยึดหลักจริยธรรม ความมีเหตุผล ความเสมอภาคและการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในขอบข่ายที่กว้างกว่านี้ เช่น ศึกษากลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับภูมิภาค หรือศึกษากลุ่มที่เป็นเยาวชนทั่วไปทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเป็นการสะท้อนความสนใจทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาและเยาวชนในมุมมองที่กว้างขึ้นด้วย

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคล สาขาวิชาที่ศึกษาของนักศึกษา แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับนักศึกษาต่างภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.
- _____. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ศูนย์ส่งเสริม การศึกษาตามอัธยาศัย2548 [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 28 April 2008. เข้าถึงได้จาก <http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/soc4/so31-4-4htm>.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. นครปฐม : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏ นครปฐม, 2542.
- ไกรวูช จิระบุตร. “ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ขวัญดาว ลือเปี่ยม. “แนวคิดในการพัฒนาและศักยภาพของสตรี : ศึกษาเฉพาะสตรีในองค์กร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.
- โครงการปริญญาตรีบัณฑิต. พัฒนศึกษาศาสตร์ : ประมวลบทความซึ่งเน้นการประยุกต์เพื่อการ พัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : พี เจ การพิมพ์, 2527.
- จริญญา เจริญสุขใส. “การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิ ออกเสียงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- จรรยา สุภาพ. การเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, 2514.
- _____. กระบวนการทางการเมืองและการปกครอง : การเลือกตั้งในทางการเมืองการปกครอง ไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- จารุณี รุทธะกาญจน์. “การเมืองท้องถิ่นกับการพัฒนาการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาลักษณะของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- จิตติพล ผลพุกษา. “อิทธิพลของการรับรู้เหตุการณ์ทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- จินตนา ปัญญาอาวูช. “พฤติกรรมการสื่อสารและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อ ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมือง พ.ศ.2540 ของผู้มีสิทธิ

- เลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- จิรชาติ นาคสวัสดิ์. “การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.
- ชยัน สมนิยาม. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.
- ชัยวัฒน์ รัชขจร. “ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- เชิญ ชวิณณ์ ศรีสุวรรณ. การมีส่วนร่วมของมหาชนในเมืองไทย [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 6 September 2008. เข้าถึงได้จาก <http://www.geocities.com/putotai/chen.html>
- จิตกานต์ ธนาโอฬาร. “การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- จิตติ วิทยสรณะ. “การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับความรู้ทัศนคติและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ดวงดาว รุ่งเจริญเกียรติ. “การพัฒนาและการศึกษาประสิทธิผลของหนังสือการ์ตูนที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.
- ต้องฤดี ปุณณกันต์. “การเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนา ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน โดยศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ถวัลย์ มาศจรัส. ประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- ทิวากรณ์ กองแก้ว. “ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

- เทิดศักดิ์ ฤทธิชัย. “การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- รัชชัย ปิยนนทยา. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนให้เป็นประชาคมท้องถิ่นกรณีศึกษาชุมชนเขตสาทร กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 2545.
- นพมาศ ชีรวะกิน. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. สถาบันและกระบวนการทางการเมืองของไทย. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองของไทยหน่วยที่ 8-15. สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528.
- นิติภูมิ นวรัตน์. “เปิดฟ้าส่องโลก.” ไทยรัฐ 10 (สิงหาคม 2550) : 2.
- นิลบล ใจอ่อนนุ่ม. “การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ปกรณ คุณารักษ์. “ความเข้าใจ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2526.
- ประคอง วรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์(ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, 2542.
- พัชนี เขยจรรยา และคณะ. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2533.
- พัชนี ธารเสนา. พฤติกรรมองค์กรและการจัดการทรัพยากรมนุษย์. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 May 2009. เข้าถึงได้จาก <http://home.dsd.go.th/kamphaengphet/kanseosan/kan.htm>.
- พรทิพย์ บุญนิพัทธ์. “พฤติกรรมกรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมกรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- พรรณพิลาส วีระสุขโข. “ความต้องการที่จะรู้ข่าวสาร พฤติกรรมกรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองและการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเมืองจากรายการโทรทัศน์ของประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

- ไปในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- พัฒนศึกษาศาสตร์ : ประมวลบทความซึ่งเน้นการประยุกต์เพื่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : พี เอ การพิมพ์, 2527.
- มณฑล ไบบัว. หลักและทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2536.
- มลินี สมภพเจริญ. “อินเทอร์เน็ตและสื่อมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- โยธิน ศันสนายุทธ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2529.
- รังสิมา ศิริรังษี. “ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 ของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- วัชร จิรฐิติกาลกิจ. วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2551.
- วัชร ไซยสาร. การเมืองภาคประชาชน : พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง. กรุงเทพมหานคร : วิเจพรีนติ้ง จำกัด, 2545.
- วาสนา จันทร์สว่างและทัศนีย์ อินทรสุขศรี. การสื่อสารเพื่อชีวิต. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2532.
- วิชัย ไหวหารดี. “พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อ.เมือง จ.ยโสธร พ.ศ.2530.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- วิภาดา บุญนาค. “ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณี อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. “ความคิดเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพในประเทศไทย.” รัฐศาสตร์-การเมือง (ธันวาคม 2542) : 400.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2528.
- สถาบันพระปกเกล้า. พฤติกรรมกรเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543. กรุงเทพมหานคร : ชรรคมลการพิมพ์, 2545.

- สนิท จรอนันต์. “การอบรมและการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรือไทย ได้ศึกษาทัศนคติทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายเรือ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- สุนันท์ เกษมชัยนันท์. “ทัศนคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสื่อมวลชนไทย ศึกษาเปรียบเทียบผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2543.
- สมควร ชันเงิน. “แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีกรมการสถาปัตยกรรม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดตรัง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- สาลินี หลีหะเจริญกุล. “พฤติกรรมการสื่อสารกับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- สุรพงษ์ โสชนะเสถียร. การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- เสถียร เขยประดับ. การสื่อสารกับการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- _____. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- เสน่ห์ นนทะโชติ. “การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- อรุณีประภา หอมประเสริฐ. การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- อักรเมศวร์ ทองนวล. “การสื่อสารทางการเมืองเฉพาะกรณีครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

- อาชวินท์ อนันตกุล. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.
- อุษา โหระเรื่อง. “การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ภาษาต่างประเทศ

- Almond, Gabriel., and Sidney Verba. The Civic Culture. Princeton : Princeton University Press, 1963.
- _____. The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Boston : Little Brown and Company, 1965.
- _____. and Coleman. The Politics of the Developing Area. : Princeton University Press, 1966.
- Arterton, Christopher F., and Harlan Hahn. Political Participation. Washington, D.C. : The American Political Science Association, 1975.
- Bullock, Alan., and Oliver Stattybrass. The Harper Dictionary of Modern Thought. New York : Harper and Row Publisher, 1977.
- Cohen, Carl. Democracy. New York : Free Press, 1973.
- Dahl, A. Robert. “An Assessment of Democracy.” in Comparative Politics : Notes and Readings. 4th ed. revised by Roy Macridis and Bernard Brown. Illinois : The Dorsey Press, 1972.
- Ebenstein, William. Today’s Isms. 7th ed. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1973.
- Greenstein, Fred. “Political socialization.” International Encyclopedia of the Social Science (1968) : 551-555.
- McLean, Lain. Concise Dictionary of Politics. Oxford, New York : Oxford University Press, 1996.
- Pye, Lucian W. Communication and Political Development. Princeton. New Jersey : Princeton University, 1963.

Rogers, Everett M., and Shoemaker F. Floyd. Communication of Innovation. 2nd ed. New York : The Free Press, 1971.

Schramm, Wilber. Mass Media and National Development. California : University Press, 1964.

_____. How Communication Work's In Basic reading in Communication Theory. New York : Harper and Row, 1977.

Weiner, Myron. "Political Participation : Crisis of the Political Process." In Crises and Sequence in Political Development ed. revised by Leonard Binder, Princeton : Princeton University Press, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้วิจัยขอทราบข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น ดังนั้น จึงขอความกรุณาและขอความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์และความถูกต้องของการศึกษาต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ชั้นปีที่กำลังศึกษา

ปี 1

ปี 2

ปี 3

ปี 4 ขึ้นไป

3. สถาบันการศึกษา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน)

มหาวิทยาลัยคริสเตียน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยาเขตศาลายา)

มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์)

4. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว (รายได้ของบิดา มารดา รวมกันต่อเดือน)

ต่ำกว่า 9,000 บาท

9,001 – 18,000 บาท

18,001 – 30,000 บาท

30,001 – 50,000 บาท

50,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ซึ่งประกอบด้วย การอ่านข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์รวมถึงข่าวสารการเมืองทางอินเทอร์เน็ต การรับฟังรายการข่าวสารการเมืองทางวิทยุกระจายเสียง การรับชมรายการข่าวสารการเมืองทางวิทยุโทรทัศน์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

ท่านเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

5 = เป็นประจำ (ทุกวัน)

4 = บ่อย (5-6 วัน/สัปดาห์)

3 = เป็นครั้งคราว (3-4 วัน/สัปดาห์)

2 = นานๆ ครั้ง (1-2 วัน/สัปดาห์) 1 = ไม่เคยเลย

ระดับพฤติกรรม	5	4	3	2	1
1. การติดตามอ่านข่าวเกี่ยวกับการเมืองทางหนังสือพิมพ์					
2. การติดตามอ่านคอลัมน์วิจารณ์การเมือง					
3. การติดตามอ่านการ์ตูนล้อเลียนการเมืองทางหนังสือพิมพ์					
4. การติดตามนโยบายพรรคการเมืองจากหนังสือพิมพ์					
5. การติดตามอ่านข่าวสารการเมืองทางอินเทอร์เน็ต					
6. การติดตามฟังข่าวสารการเมืองทางวิทยุ					
7. การติดตามสนใจเกี่ยวกับข่าวการเลือกตั้ง					
8. การติดตามข่าวเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ท่านชื่นชอบ					
9. การติดตามข่าวสารการทำงานของนักการเมือง					
10. การติดตามข่าวการทำงานของรัฐบาลเสมอ					
11. การติดตามชมข่าวสารการเมืองทางโทรทัศน์					
12. การติดตามรายการวิทยุวิจารณ์การเมืองทางโทรทัศน์					
13. การอ่านข้อความถกเถียงประเด็นทางการเมืองทางอินเทอร์เน็ต					

ตอนที่ 3 ความรู้ด้านการเมืองของนักศึกษา โดยวัดจากความสามารถในการจดจำ ระลึกและวิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่นำเสนอทางสื่อมวลชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด		
2. การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง		
3. การจัดตั้งรัฐบาลของประเทศ จะมีพรรคการเมืองเป็นรัฐบาลได้เพียงพรรคเดียวเท่านั้น		

ตอนที่ 3 (ต่อ)

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
4. นายกรัฐมนตรีต้องเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มากที่สุดจากการเลือกตั้งเท่านั้น		
5. รัฐมนตรีในแต่ละตำแหน่งต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน		
6. รัฐมนตรีจะต้องมาจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เท่านั้น		
7. ผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมืองก็ได้		
8. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี		
9. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จะต้องทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและรักษาผลประโยชน์ของประชาชน		
10. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จะต้องทำหน้าที่สนับสนุนและไม่ได้แย้งการทำงานของรัฐบาลแม้ไม่เห็นด้วยก็ตาม		
11. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จะต้องทำหน้าที่สนับสนุนและไม่ได้แย้งการทำงานของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดแม้ไม่เห็นด้วยก็ตาม		
12. พรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลสามารถคัดค้านการทำงานของรัฐบาลได้		
13. ประชาชนไม่มีสิทธิวิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านกฎหมายที่รัฐบาลร่างออกมาจากมติเสียงส่วนใหญ่ในสภา		
14. ประชาชนมีสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลผ่านสื่อต่างๆ		
15. ประชาชนสามารถใช้สิทธิรวบรวมรายชื่อตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อถอดถอนกฎหมายที่รัฐบาลตราออกมาบังคับใช้ได้		
16. หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยยึดหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล		
17. ถ้าท่านไม่สามารถไปเลือกตั้งด้วยตนเองได้ ท่านอาจให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแทนได้		
18. ถ้าผู้เลือกตั้งทำลายบัตรเลือกตั้งก็ถือว่าไม่ผิดกฎหมายเพราะเป็นสิทธิส่วนบุคคล		
19. ประชาชนมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ		
20. ประชาชนทั่วไปมีสิทธิเสรีภาพทางการเมืองเท่าเทียมกับนักการเมือง		

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยวัดจากการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นที่แสดงออกตามหลักการดังนี้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

5 = เห็นด้วยอย่างมาก   4 = เห็นด้วย   3 = ไม่แน่ใจ

2 = ไม่ค่อยเห็นด้วย   1 = ไม่เห็นด้วยเลย

ประเด็นความคิดเห็น	5	4	3	2	1
<u>ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ</u>					
1. ในประเทศไทย นายกรัฐมนตรีควรมาจากการเลือกตั้ง (ส.ส.) มากกว่ามาจากการแต่งตั้ง					
2. นายกรัฐมนตรีจะเป็นใครก็ได้ที่เหมาะสมไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน					
3. สิ่งที่สำคัญของประชาธิปไตยคือเสียงส่วนใหญ่ของประชาชน					
<u>การมีส่วนร่วมของประชาชน</u>					
4. การที่กลุ่มนักศึกษาบางกลุ่มออกมาชุมนุมเพื่อคัดค้านนโยบายทางการศึกษาของรัฐเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพราะนักศึกษามีหน้าที่เรียนอย่างเดียวไม่ควรเข้ามายุ่งเรื่องการเมือง					
5. การชุมนุมประท้วงอย่างสงบและสันติเป็นการก่อให้เกิดความวุ่นวายปั่นป่วนภายในประเทศ จึงสมควรจะจัดการกับพวกชุมนุมประท้วงอย่างเด็ดขาด					
6. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นหน้าที่ของพลเมือง แม้ติดธุระสำคัญก็จำเป็นต้องสละเวลาไปใช้สิทธิ					
7. ในฐานะพลเมืองทุกคน ควรมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารการเมือง ฯลฯ					
8. นิสิตนักศึกษาควรจะมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง					
9. การเมืองเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับประชาชนทั่วไปดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องสนใจมากก็ได้					
<u>การมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น</u>					
10. รัฐบาลควรควบคุมการนำเสนอข่าว บทความที่เจาะลึกและขุดคุ้ยพฤติกรรมการณ์ทุจริตต่างๆ ของข้าราชการและนักการเมือง					

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	5	4	3	2	1
11. รัฐบาลควรเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์การทำงานได้อย่างเต็มที่					
12. สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญในการปกครองแบบประชาธิปไตย					
13. เสียงส่วนน้อยสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างอิสระในกรอบกฎหมาย					
14. ไม่ว่าความคิดเห็นทางการเมืองหรือความเชื่อของบุคคลจะเป็นอย่างไร ประชาชนก็ควรมีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นแสดงออกได้โดยอิสระ					
<u>เป็นการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน</u>					
15. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีที่สุดเพราะเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน					
<u>ความมีเหตุผล</u>					
16. การให้ผู้ที่มิอายุ 18 ปีมีสิทธิในการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ดีเพราะถือว่ามีวุฒิภาวะพร้อมแล้ว					
17. เสียงส่วนน้อยควรเคารพและยอมรับการตัดสินใจของเสียงส่วนใหญ่					
<u>ความเสมอภาค</u>					
18. การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองหรือข้าราชการหรือบุคคลในวงการบริหารประเทศเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องของประชาชนทั่วไป					
19. เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกัน					
20. หากมีการพิสูจน์หลักฐานต่างๆ และพบว่ารัฐมนตรีในรัฐบาลมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีการทุจริตและพบว่ามีความผิดจริง ก็สมควรได้รับโทษเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา					
21. คนทุกคนไม่ว่าจะยากดีมีจนย่อมมีสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน					
22. ความเสมอภาคในสิทธิเป็นไปได้เพราะคนในสังคมมีฐานะแตกต่างกัน					

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	5	4	3	2	1
ยึดหลักนิติธรรม					
23. การยื่นอุทธรณ์ขออภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน เป็นการกระทำที่ถูกต้องเพราะเป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล					
24. การออกกฎหมายที่เป็นพระราชบัญญัติ ต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภา เป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะเป็นกฎหมายสำคัญ					
25. การตั้งกระทู้ถามรัฐบาลเพื่อให้ตอบคำถามต่างๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะจะทำให้ประชาชนรับรู้เรื่องราวและข้อเท็จจริงเหล่านั้นชัดเจนขึ้น					

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

5 = ทุกครั้ง   4 = บ่อยครั้ง   3 = เป็นบางครั้งคราว

2 = นานๆ ครั้ง   1 = ไม่เคยเลย

กิจกรรม	5	4	3	2	1
1. การได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)					
2. การได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)					
3. การได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนสมัครรับรางวัลรัฐธรรมนูญ					
4. การได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) นายกเทศมนตรี องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.)					
5. การชักชวนคนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
6. การติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทางสื่อมวลชนหรือจากบุคคลอื่น					
7. การรับฟังการถ่ายทอดการประชุมสภา					
8. การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับบุคคลอื่น					
9. การติดตามหรือสอบถามข่าวการทำงานของรัฐบาลหรือการเมืองท้องถิ่น					

ตอนที่ 5 (ต่อ)

กิจกรรม	5	4	3	2	1
10. การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลผ่านสื่อต่างๆ ในทางใดทางหนึ่ง					
11. การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลกับเพื่อนหรือคนในครอบครัว					
12. ร่วมชุมนุม เดินขบวน สันนิษฐานหรือคัดค้านไม่ยอมรับกฎหมายข้อบังคับของรัฐ					
13. ร่วมชุมนุม เดินขบวน สันนิษฐานหรือคัดค้าน การกระทำของรัฐหรือเอกชนที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง					
14. การไปฟัง อ่าน หรือติดตามข่าวการรณรงค์ทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง					
15. การไปร่วมชุมนุมหรือร้องเรียนทางใดทางหนึ่งเพื่อให้รัฐแก้ไขปัญหาตามที่เรียกร้อง					
16. การร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือครอบครัวต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองโดยตรงหรือผ่านทางสื่อต่างๆ					
17. การร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองโดยตรงหรือผ่านทางสื่อต่างๆ					

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. อ.สาธิต จันทรวินิจ ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความเชี่ยวชาญด้านสถิติและการประเมินผล
2. อ.พัฒนเชษฐ์ ขุนธิวงศ์ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีความเชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์และกฎหมาย
3. สมพงษ์ ปิยนันท์จรัสศรี สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม มีความเชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

นายพิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง

ที่อยู่

421 ถ.ทรงพล ต.ลำพญา อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 สำเร็จการศึกษาปริญญาโท สาขาเอกวิทยุโทรทัศน

กระจายเสียง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พ.ศ. 2547 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2547 – ปัจจุบัน ประกอบธุรกิจส่วนตัว